

TÜRK MASON DERGİSİ

B u S a y ı d a B a ş l ı c a Y a z ı l a r :

Bu Mecmua Niçin Çıkıyor?	★
Masonluk, Mahiyet ve Maksadı	Mim Kemal Öke
İngiliz Masonlarının Beyannamesi	★
Politika ve Masonluk	S.
Atatürk ve Masonluk	★
Mason Ritleri	İ. M. A.
Felsefe Kırpıntıları	N. E. O.
Mutlak Hakikat	Cafer Ergin
Mason Amentüsü	C. Öget
Münakaşalı Bir Konferans	★
Genç Masonlara Bir Hitabe	Mim Kemal Öke
Müzik ve Ahlâk	Cevat Memduh Altar
Bir Yeni Masonun İlk İntibaları	R. Güvengil
Masonluk Felsefesi	Ali Atıf Yönel
Masonluk Tarihi	İbrahim Hoş
Kadın Masonluğu	İ. M. A.
Mason Çalışmaları	★
Mason tarihinden notlar	★
Masonlukta beş esas	★
Meşhur masonlar, masonca düşünceler vesaire	★

TÜRK MASON DERGİSİ : İmtiyaz sahibi: **Mim Kemal Öke** ★ Neşriyat
Müdürü: **Sinan Korle** ★ İdarehane: Ayla Ap. Üçüncü kat. Sıraselviler,
Taksim - İstanbul ★ Her nüshanın fiyatı 100 kuruş. Senelik abone: 4
lira ★ Her türlü mektuplar (dergi müdürlüğü) namına gönderilmelidir.
★ TAN Matbaası - İstanbul

TÜRK MASON DERGİSİ

Türkiye Mason Derneği tarafından üç ayda bir neşrolunur

YIL I

İstanbul, Ocak 1951

SAYI 1

Bu Mecmua Niçin Çıkıyor?

Bu mecmua, Türk Masonları tarafından, Masonluk fikirlerini yaymak maksadiyle çıkarılıyor. Masonluk fikirleri, Masonlar kadar, münevver vandaşlar için de yabancı fikirler değildir.

Masonluğun gayesi, insan cemiyetlerinde din, politika, ekonomi ve aile gibi çeşitli sebeplerin meydana getirdiği ihtilâtları ve bu ihtilâtların doğurduğu farkları ortadan kaldırmaktan ibarettir. Masonluk başı ve sonu iztrap olan bu farklar kaldırıldığı gün insanlığın manevî birliği kurulacağı kanaatinindedir.

Masonluk inanan insanlar topluluğudur. Dinlere hürmetkârdır, fakat bir dinî müessesese değildir. Çatısı altında dinî münakaşalara ne müsaade, ne de müsamaha eder. Çünkü Masonluk din adamlarının, çoğu defa, kendi hakikî ve yüksek gayelerini unutarak, insan zümreleri arasındaki ihtilâfları çoğalttıklarını görmüştür. Tarihin misallerini verdiği bu ihtilâflar insanlık âleminde büyük elemelere yol açmıştır.

Masonluk, sâliklerinin siyasî kanaatlerine hürmetkâr olmak-

la beraber, bir politika müessesesi de değildir. Çünkü manevî ve ahlâkî kıymetlere istinad eder ve insanlığın müstakbel birliğini kurmanın bir siyaset işi olmadığını bilir. Politikayı bir birlik yolu değil, bir ayrılık vasıtası telâkki eder.

Masonluk bir iktisadî müessesese de değildir. Cemiyetin muhtelif sınıfları arasında bir iktisadî mücadele yaratmak, onu yekidğerine düşman vaziyet almış taraflar halinde parçalamak masonluğun en çok nefret duyduğu hallerden biri ve belki de birincisidir.

Masonluk bütün insan cemiyetleri arasında yayılmış bir fikir müessesesi olmakla beraber, her Mason topluluğu, kendini yaşadığı cemiyetin kanunları ve mevzuatıyla mukayyet bilir; tıpkı, tabiat kanunlarıyla uyuşarak, bulunduğu hayat mıntakasının şartlarına intibak etmek ve ona göre şekil almak zorunda bulunan bir nebat gibi... Türk Masonluğun da kökü kendi öz vatanında ve hayatı kendi topluluğundadır.

Onun beynelmilel Mason mü-

esseseleri ile münasebeti mad-dî değil, mânevîdir. Çünkü insanlığın müşterek kıymetlerine dayanır.

Hulâsa Masonlar insanla-
rı ayıran değil, birleştiren
vasıflara bağlı, bu gayeye gi-
den yolun yolcularıdır. Onun
için bu mecmuada ne politika-
ya, ne çeşitli iktisadî sistemle-
re, ne dine, ne de dinsizliğe ve
benzerlerine ait yazılara tesa-
düf edilmeyecektir. Bu mecmua-
da ileri sürülecek insanlık fikir-
leri daima memleketin yüksek
menfaati ile muvazi olacaktır.

Bizim topluluğa fayda verme-
yecek mücadele ve münakaşa-
larla da münasebetimiz yoktur.
Aleyhimizdeki neşriyata cevap
verecek değiliz. Bu nevi neşri-
yat, eğer hususî bir maksada
müstenit değilse, hakikatin ışı-
ğı altında kendiliğinden erime-
ye mahkûmdur. Maksatlı neşri-
yat karşısında ise lâkayt kal-
mak şiarımızdır.

Bu mecmuayı takip edecek
kardeşlerimizden, münevver va-
tandaşlarımızdan daha iyi, da-
ha güzel, daha ileri bir dergi
için ikaz bekleriz. Her yeni ve
taze fikir Masonluk için daima
maktuldür.

Masonca düşünceler

Tekâmül, evvelemerde kendi nefsinin tanımla olur.

Her hatanın itirafı nefsimize karşı ihraz ettiğimiz bir gale-
be, vâdi-i hakikate doğru atılmış bir hatve ve kitabı muvaffakiyata
ilâve edilmiş bir sayfadır.

Masonlar, yekdiğerine kardeş unvanını verirler. Fakat bu
hal bileümle hayır ve hasenat erbabını mason dahi olmasalar
kardeş gibi telâkki edip o yolda sevmeye mâni değildir. Heme-
sine muhabbet olmıyan yerde mutlaka o muhabbeti dafi bir fikri
batıl vardır.

Masonlukta yalnız kendisine ait bir nur yoktur. Kürrei arz
nasıl güneşten ziya iktibas ediyorsa, masonluk da nur ve ziyasını
kendini nefsinin bilmekten alır.

Masonluk kâffeî eşkâlinde taassubu hissi ahlâkının bir galâtı
olarak telâki eder.

Masonluk, Mahiyet ve Maksadı

★ Mim Kemal Öke ★

Memleketimizde mahiyet ve mevzuu henüz lâyükile bilinmediğı için bugünkü telâkki ve temayüllere uygun değil gibi görünen Mason cemiyeti, onu tetkik ve tettebü etmek fırsatını bulamamış olanların gözünde maksad ve gayesi gizli bir cemiyet olarak tasavvur ve tahayyül edilmektedir. Halbuki, bu teşekkül her memlekette ve bilhassa demokrasi memleketlerinde millî bünye içinde yaşayan yüksek bir insanlık idealinin sağlanması gibi ulvî bir gaye takib eden bir fikir müessesesinden başka bir şey değildir. "Mason" adı da fikir hürriyetinin ve insanlık binasının yapıcılarını bir sembol ile ifade etmek için alınmıştır.

Masonluk ilmî, içtimaî ve ahlâkî görüş ve hareketlerle bir kültür, derin ve çetin felsefesile bir fikir müessesesi ve harekettidir. Teknik bakımdan da insanî ve âlemsümül ahlâk prensiplerini telkin eden estetik bir terbiye müessesesi, hurafe ve taassubla, hodbin ve haris menfaat duygularile mücadele eden içtimaî bir müessesedir.

Masonluk geniş ideali ile nazaridir. Her hangi bir din, mezheb ve tarikatle hiç bir münasebet ve ilgisi yoktur; onun pren-

sipleri bu münasebetleri şahsın hak ve selâhiyetine terketmiştir. Bu sebebledir ki, Masonluk şimdiye kadar dinî veya siyasi bir organ olmamıştır. ve olmasına da imkân yoktur. Fakat, beşer hayatını ilgilendiren bütün meselelerle, tarafgirane olmamak şartile, yalnız insanlık ve kardeşlik duyguları bakımından alâkalanır. Ancak, şurasını açıkça belirtmek ihtiyacındayız ki, Masonluk lâik bir müessese olmak ve şahsın vicdan hürriyetine en yüksek ölçüde hürmetkâr bulunmakla beraber, Allah ve yüksek ideal mavzuunda şahsın itikad ve iman sahibi olması lüzumuna kanidir. Bu itibarla, bir münkir, onun temiz bünyesinde yer alamaz.

Masonluğun milliyetle ilgisi olmıyan enternasyonal veya gayrimillî bir müessese olduğu iddiası tamamen yanlıştır. Bilâkis. bu teşekkül, her memlekette millî temayül ve an'anelere bütün samimiyetile sadık ve hürmetkâr olan bir doktrine sahibidir.

Şu noktayı bilhassa kuvvetle tebarüz ettirelim ki, Masonluğun ideolojik sistemi ne olursa olsun, her şeyden evvel millidir. Nitekim, bir İngiliz masonu evvelâ İngiliz masonudur. Bir

Fransız masonu evvelâ bir Fransız masonudur. Bir Türk masonu ise, muhakkak ki, her şeyden evvel bir Türk ve sonra bir Türk masonudur. Yalnız, ilmi, içtimaî ve felsefî bir kelime ile kültürel cephesi, insanlık ideminin dayandığı esas ve prensipleri bakımından diğer ilim müesseseleri gibi âlemşümül bir görüşe maliktir. Memleket hududlarını, milliyet duygularını silen veya yıkan zihniyetlere, gayrimillî görüş ve gidişlere ve memleket dışındaki sakat ve gayrisamimî yabancı ideolojilere asil kanında milliyet ve yurd duyguları dolaşan Türk Masonluğunun hiç bir zaman iltifat etmiyeceği şüpheşizdir. İftiharla açıklamak isteriz ki, Namık Kemaller, Mithat, Talât ve Faik Paşalar, Ahmed Rızalar, Servet Yesariler, hayat ve canlarını memleket, hürriyet ve istiklâl davalarına vakıf ve feda etmiş Türk masonlarındandırlar. Bunlar gibi daha bir çokları da sayılabilir.

Masonluğu antimilitarist bir teşekkül telâkki edenler de yok değildir. Halbuki, bir zamanlar Mason Meşriki Azamının üstadı azamı olan Faik Paşa harabcephesinde, tarassud yerinde alınından vurularak şehid düşen asker bir Mason idi. İsmail Hakkı Paşa da üçüncü orduda kıyası başında ölen bir Mason şehididir. Bugün, inkilâbımızın bütün hareketlerinde tanınmış ve temayüz etmiş bir çok simalar

vardır ki, her biri Türk yurdu-na candan âşık bir Türk Masonu olarak yaşamaktadırlar. Diğer milletlerde de bu misaller çoktur: Jorj Washington. Amerikayı milletlerarası en yüksek mevkie çıkaran Lincoln ve Roosevelt gibi Amerikann en mütemayiz Cumhur Reisleri de mason localarında yer almış millî şahsiyetlerdi.

Masonluk tamamen demokratik esaslara dayanan bir müessesedir. Despotizm ve diktatörlüğün hâkim olduğu, ferd hürriyet ve haklarını tanımayan ve bütün kudret ve hakları şahsında toplayan totaliter memleketlerde Masonluk yaşatılmamış, yıkılmıştır. İşte Hitler Almanyası, işte Mussolini İtalyası...

Buna mukabil, bugün İngiliz masonluğunun üstadı azamı olan Kral Jorj son demecinde, istilâya uğrayan memleketlerde mason localarının hemen açılması arzusunu izhar etmiştir. Bu Kral milliyetçi bir İngiliz masonudur. Diğer demokrasi memleketlerde de Masonluk bütün hararetiyle faaliyettedir.

Şu noktayı bilhassa belirtmek lâzımdır ki, Masonluk yabancı memleketlerden asla direktif almaz; onun, yabancı teşekküllerin müdahalesinden tamamen vareste ve müstakil, millî bir varlığı vardır.

Masonluk, dünyanın bugünkü gidişine, emperyalist düşüncelere, yabancı ideolojilere, hele

ferdî, şahsî hürriyetleri reddeden komünizm iddialarına karşı dünya federasyonunu ilmi cepheden cazip görebilir. Çünkü, bu görüş, beşer ıstıraplarını doğuran ihtirasın silinmesi ve insan ruhunun asilleşmesi gibi kutsî emel ve gayelere müteveccihdir. Henüz karanlığı çözülemiyen bugünkü muğlak dünya durumu karşısında Türk Masonu ancak ve yalnız memleket ve milletin yüksek menfaatleri önünde eğilir; bize yabancı olan

şüpheli ideolojilerin peşinde koşmaktan bütün varlığı ile içtinab eder.

Masonluk hakkında kat'i bir hüküm vermek için onu dışından değil, içinden tetkik etmelidir. Masonluğu bilenler, onun fikrî ve insanî olan gayesi karşısında hürmetle eğilir ve memleket için müfid olduğuna ve olacağına da mutlak surette inanırlar.

Dr. Op. Mim Kemal ÖKE

Ölmez Sözlür

Bilmez insan kadrini, âlemde insan olmıyan — Ziya Paşa

Fikirler cebir ve şidetle, top ve tüfekte asla öldürülemez — Atatürk

Hakikat zalimlerin düşmanı, fakat insanların dostudur.

Hakikat baki, hata fanidir.

Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. — Atatürk

İlim ve san'at bütün dünyaya aittir, onların önünde milliyet meniaları kaybolur. — Goethe

Ben bir insanım, insanî olan her şey beni ilgilendirir. — Terence

İnsan kainatın canlı bir parçasıdır. — Emerson

İyi insan, meziyetleri başkaları tarafından farkedilemeyince değil, başkalarının meziyetlerini farkedemeyince üzüdür. — Konfeçyus

İngiliz Masonlarının Beyannamesi

İngiltere, İrlanda ve İskoçya büyük locaları, İkinci Dünya Harbinden evvel, Ağustos 938 de yaptıkları müsterek bir toplantıda "Masonluk Teşkilâtının gaye ve münasebetleri" etrafında bir beyanname neşretmişler ve bu beyannamenin her üç büyük loca tarafından ayrı ayrı neşir ve tamimine karar vermişlerdi. Masonluğun dış âlemdeki değişikliklerden aslâ müteessir olmıyarak insanlık yolundaki azimkâr mesaisinin ifadesi mahiyetinde olan bu beyanname, o zamanlar umumî efkârda büyük bir tesir husule getirmişti.

İkinci Dünya Harbinin hitamından sonra dış âlemdeki doktrinlerin arzettiği mütemadî değişiklikler, bu beyannamenin, bilhassa 7 nci maddesinin, el'an muteber tutulup tutulmıyacağı üzerinde bâzı tereddütler uyandırmış, ve İngiliz büyük locasının talebi üzerine, yine aynı üç büyük loca bir konferans akdetmişlerdir. Son gelen haberlere göre pek kısa süren bu konferansta, en küçük bir münakaşada dahi bulunmaksızın 1938 beyannamesi aynen teyid edilmiştir.

Masonluk âlemi için tarihi bir değer taşıyan 1938 beyannamesinin hulâsası ile, bu beyannameyi teyiden alınan yeni kararın esas bir iki fıkrasını aşağıda derc etmeyi faydalı buluyoruz.

1938 beyannamesinin esas maddeleri:

1 — İngiltere Birleşik Grand Loju muhtelif zamanlarda, 1717 senesinde nizamî teşekkülünden beri, salâhiyetli olarak takip ettiği Fran Masonluğun gayelerini ve aynı zamanda jurisdiction = kazası esası dahilinde alâkadar olduğu diğer grand lojlarla münasebet pren-

siplerinin istinad ettiği esasları kat'î bir şekilde açıklamayı arzular.

2 — Muhtelif zamanlarda yayımlanan neşriyat ve yayınlanan beyannameler Fran Masonluğun hakikî hikmeti vücudunu değiştirmiş ve âdeta karartmış bulunduğundan bu teşekkülün ana hatlarından bâzı prensiplerin, açıklanmak suretiyle bir

kere daha tekrarı lüzumlu görülmüştür.

3 — Bu teşekkül içerisinde yer alabilmek veya bu teşekkülün bir uzvu olabilmek için birinci şart (l'Étre Suprême) mutlak varlığa kayıtsız ve şartsız inanmaktır. Bu, hiçbir itilâfi kabul etmez.

4 — Fran Masonların "Mukaddet Kanun Kitabı" dedikleri mukaddes din kitapların (hangi din ve akideye göre icabedecek olan) bütün localarda açık bulundurulması ve her namzedin bu kitap veya kendi dinî inancına göre diğer bir kitap üzerine yemin etmesi mecburidir.

5 — Fran Masonluğa intisab edecek olanların girdikleri andan itibaren sulhu ve içtimâî nizamı bozacak hareketlere yarımda bulunması şiddetle memnurdur. Fran Mason yaşadığı veya himyaesi altında bulunduğu memleketin ve mukaddes vatanının nizam ve kanunlarına itaat etmeğe mecburdur.

6 — İngiltere masonluğu, âzasına medeni vazifelerini ve bu vazifeler için lüzumlu sadakat ve istikameti daimî olarak telkin eder; âmme hizmetlerinde ferdin şahsî düşünceleri hususunda tam bir serbesti kabul

eder; fakat bir Fran Mason locasında ne zaman ve ne şekilde olursa olsun dinî ve siyasi meselelerin görüşülme ve müzakasına katiyen müsaade ve müsamaha etmez.

7 — Grand Loj hükümetin gerek dahilî ve gerekse haricî siyasetinde, ister İngiltere dahilinde, isterse haricinde olsun, herhangi bir siyasi mesele ve hâdise hakkında fikir dermeyanını daima reddetmiştir. Bundan böyle de reddedecektir; esas umdelere tamamen aykırı ve bu umdeleri ihlâl eder mahiyette olduğu kararı kat'isine varan Grand Loj bu karara uyarak hükümetlerle siyasi partiler arasındaki münasebattan ve herhangi bir hükümet aleyhine ceph almaktan daima uzak kalmıştır.

8 — Grand Loj bu prensiplere bağlı olmaksızın kendine Fran Mason namını vermiş olan teşekküllerin mevcudiyetini bilmektedir; bu durum mevcut oldukça bu gibi teşekküllerle katiyen münasebette olamayacağı gibi bu teşekkülleri Fran Mason olarak dahi tanımayı katiyetle reddeder.

9 — İngiltere Grand Loju eski ve temiz masonluk anayasasında tespit edilmiş esaslar çer-

çevesi dahilinde ve yalnız ilk üç derece üzerinde hâkim ve müstakil olarak çalışan bir topluluktur ve ne nam altında olursa olsun başkaca üstün masonik bir kuvvetin mevcudiyetini tanımaz.

10 — Müteaddit defalar reddettiği ve reddinde devam edeceği gibi Grand Loj, beynelmilel içtimalar namı altında yapılan konferanslara iştirak etmekten uzak kalmıştır. İngiltere Grand Lojunun esaslarına uymayan bu gibi topluluklara iştirak etmek değil, temsil edilmeyi dahi katiyetle caiz görmemektedir.

11 — Fran Masonluk prensiplerinde, kuruluş esas ve kaidelerinde hiçbir sır yoktur. Bunlardan birçokları yukarıda izah edilmiştir. İngiltere Grand Loju bu prensipleri tam bir sadakatla talim ile bu mevzuat üzerinde hiçbir münakaşayı kabul etmeksizin kayıtsız ve şartsız tatbik eden diğer Grand Lojlarla tanışmak ve münasebet tesis etmek mülâhaza ve arzusunu taşımakta ve bu tarzda çalışan

teşekkülleri Fran Mason olarak tanımaktadır.”

Bu beyannameyi teyid eden son karar suretinden birkaç satır:

“Eğer Fran Masonluk, velev ki bir defalık dahi olsa siyasi ve dinî meseleler hakkında noktai nazar serdine müsaade etmiş olsaydı bu hususta ortaya dökülecek noktai nazarlar menfaat tevlid etmek şöyle dursun âzası meyanına nifak sokmuş olmaktan başka bir işe yarayamazdı. Üç Grand Loj kanidirler ki âlemi haricindeki doktrinlerin mütemadi değişikliklerine rağmen Fran Masonluğun izah edilmiş bulunan noktai nazara sebatkâr ve sıkı bir rabita ile bağlı oluşu en ufak sarsıntıya meydan vermemiş ve ana prensiplerde en ufak bir ihmal dahi müsamaha etmemek suretiyle yüksek idealine sahip olabilmıştır.

Üç Grand Loj kuvvetle kanidirler ki, içlerinden herhangi birisi bu hareketlere karışmış olsa bir daha eski Land Mark nizamâtına sadakatini bahis mevzuu edemeyecektir.”

Mason, nefsini öğrenmeğe çalışmak, ihtiraslara karşı boğuşmak ve bütün kuvvetlerini hemcinslerinin iyiliğine harcetmek suretiyle ahlâka tekâmüle vakfı vücut etmiş insandır.

Politika ve Masonluk

• Politika bir ihtiras kaynağıdır. Halbuki masonluk ihtirasla mücadele eder. Politikada körü körüne hareket vardır, halbuki masonluk her türlü taassubu reddeder. Politika bir sistem müessesesidir. Halbuki masonluk prensibe itibar eder •

Politikanın mason mahfillerine girip girmemesi, girdiği takdirde neticelerinin ne olabileceği, bugüne kadar pek çok münakaşalara yol açmış olsa gerktir. Çünkü mason tarihinde masonluğu kendi gayelerine ulaştırmak için bir vasıta veya sıçrama tahtası yapmış politikacı masonlara ve politikayı içerisine almış mahfillere tesadüf edilmiştir; hattâ mason mahfillerini birer intihap organı haline getirmiş memleketler bile görülmüştür.

Bu hareketler mason mefkuresi ile ne dereceye kadar kabili teliftir? Bu mahfiller gayelerini kaybetmiş ve birer mason mabedi olmaktan çıkmış degiller midir? Bir hükme varmadan evvel "politika" mevzuu üzerinde durmak ve onun mâna ve mahiyetini tetkik etmek zarureti vardır.

Politika nazariyede ve tatbikatta başka şekiller alan, çok kalıp değiştiren, elâstikiyeti fazla bir kelimedir. Onun menşesine varmak için kadim Yunana kadar uzanmak icap eder. Bu kelimeyi ilk defa Aristo "şehrin idaresi usulü" mânasında kullanmıştır: "Politheia, po-

litikia, politiko, polis" hep o zamandan müntakil kelimelerdir. Netekim Aristo'yu islâm ve garp âlemine tanıtan Araplar da bu kelimeye - tarife göre tercümesini yaparak - "ilmî tedbiri medine" demişlerdir. Politika, zamanla, tarif sahasını şehirlerden memleket idarelerine ve memleketlerarası münasebetlere kadar genişletmiştir. Bugün politika denildiği zaman, "bir memleketin idare usulünde takip edilen sistem" mânası anlaşılmaktadır. Netekim Anglo - Sakson mahkemelerinde kelime mânasından doğan ihtilâfların hallinde esas kabul edilen "Webster" lûgati politikayı şöyle tarif eder:

"Prensipten ziyade sisteme taallük eden devlet ve hükümet işleri".

Filozof ve Sosyologlar politikayı "ferdi menfaatlerle umumî menfaat arasında muvazene kurmak hüneri" diye tarif etmişlerdir. Halkın bu kelimedenden anladığı mâna ise ilhamını tatbikattan almıştır. Halk, biraz da mizah duygusunun yarattığı mübalâğa ile. "politika" yı yüze gülme hüneri, "politikacı" yı da iki yüzlü adam mânasına almıştır.

Fakat biz politikanın mânasından ziyade mahiyeti ve

tatbikattaki tezahürleri üzerinde durmak, tetkik ve müşahedelerimizi bu istikamete tevcih etmek mevkiindeyiz. Bu takdirde politika nedir?

1. İnsanlar millet ve memleketlerin idaresi için tutulacak yolda, bütün beşer tarihi boyunca, ayrı, birbirinin zıddı fikirlerle sahip olmuşlardır. İçtimaî, iktisadî, dinî, ırkî farklar, hattâ bazan münhasıran şahıslar etrafındaki topluluklar, ayrılıkları çoğaltmış ve çeşitlendirmiştir. Bu ayrılıklar birer politika müessesesi olan partileri doğurmuştur.

2. Politika hayatı partilerin karşılıklı mücadelesinden ibarettir. Memleket idaresini ele almak, yani iktidara geçmek gayesi ile yapılan bu mücadeleler, insanları yekdiğerine muhasım, hiç değilse muğber guruplara ayırmıştır.

Politikanın yalnız insanlar arasındaki ayrılışını ve istikametine gösteren bu iki müşahede bile, onun mason mahfillerine girmesinin insanlık mefkûresi için ne büyük bir tehlike teşkil ettiğini göstermeğe kâfidir. Çünkü masonluk birliğe istinat eder, halbuki politika ayrılık ifade etmektedir. Politika organları yalnız içtimaî ve iktisadî değil, hattâ dinî ve ırkî farklar üzerine de kurulur. Masonluk ise bu farkları tanımak şöyle dursun, bilâkis, onlara karşı mücadele eder.

Kaldıkı politikanın masonluk mefkûresi ile taban tabana zıt,

çeşitli tezahürleri vardır. Devam edelim:

3. Partiler çoğu defa kendi ihtiras ve menfaatlerini tatmin etmek istiyen şahıs veya zümrelerin birer oyuncağı haline gelmiştir. Birkaç maceraperestin, hattâ bazan tek adamın, bu toplulukların başında olarak iktidarı ele geçirdiği ve bir tethiş vasıtası haline getirdiği sık sık görülmüştür.

4. Temiz ve idealist fikir ayrılıkları bile politika sahasına intikal edince kin ve iftira yaratmışlardır. En dürüst insanlar bile kendilerini iftiradan koruyamamakta veya kurtaramamaktadır.

Bu tezahürler politikanın mason mahfillerine girdiği takdirde haricî âlemin gürültülerini, münakaşa ve münazaralarını, sükkün içinde çalışması lâzım gelen mabetlerimize intikal ettirmiş olacağını göstermiye kâfidir. Bu takdirde mahfillerde ne sükkün kalır, ne de "sulh u selâmet"

Bir mahfil için parti organı haline gelmek, en büyük mason prensiplerinden birini feda etmek, yani mahfil muhtariyetini ve biraderlerin fikir istiklâlini kaybetmek demek olur. Politika cereyanına kapılan bir mahfilin partilerin veya iktidabinnetice inhilâl etmemesi mümkün değildir. Hangi mason böyle bir mahfilde kalabilir?

Mason varlığı ile politika uyuşmaz:

Politika bir ihtiras kaynağı-

dır, halbuki masonluk ihtirasla mücadele eder. Politikada körükörüne hareket vardır, halbuki masonluk her türlü taassubu reddeder. Politika bir sistem müessesesidir, halbuki masonluk prensibe itibar eder.

Masonluk insanlık düşüncesine dayanır. İnsanlığı ırk, milliyet, din veya parti farkı gözetmeden bir bütün halinde ele alır. Temellerini bu "bütün" lüğün üstünde kurmuş, milletlerarası bir varlıktır. Halbuki politika her milletin kendi hodgâmlığına dayanır. Hodgâmlık olan yerde ise hakikî insanlık olmaz.

Bütün bu mülâhazalara ilâve edilecek iki nokta vardır.

Biri şudur: Mason mahfillerine politikayı sokmamak demek, elbetteki masonların memleketlerinin maddî ve mânevi istikbali bakımından haricî âlemde çarpışan fikirlerden uzak kalmaları demek değildir; mahfillerin bu fikri çarpışmalara sahne yapılmaması demektir. Çünkü mahfillerde bir araya gelen masonlar bu toplantılarını bambaşka gayelerle yapmaktadırlar. Birlik, mahfillerin ruhudur. Dış hayattaki çalışmalarını oraya getirilmesi tedric ile rahneler açar ve topluluğu birbirinden ayırır. Yoksa her biraderin dış hayatta memleketi için faydalı göreceği politik yolda yürümesinde hiçbir mani yoktur ve bu en tabii hakkıdır.

İkinci nokta şudur: Denilebilir ki insanlık, kardeşlik, müsavat ve hürriyet şuurunu uyardırmak için çalışmak, bu gaye ile ortaya müşterek ve geniş kıymetler koyup mücadele etmek politika değil de nedir? Yukarıda, politika kelimesindeki elâstikiyeti, böyle bir mukadder suali düşünerek bahis mevzuu etmiştik. Masonluğun güttüğü politika, bir prensipler politikasıdır. Buna elbette cevaz vardır. Bu parti politikacılığı değildir; parti politikacılığında olduğu gibi, zamanla, icapla. menfaatle, ihtirasla değişmez. Masonluğun müdafaa ettiği prensipler asırlar önce ne idiyeler, asırlar sonra da öyle kalacaklardır. Çünkü insanlık mefkûresine ve birlik mefhumuna dayanır. A'zamî işrak da buradadır.

Hulâsa masonluk bir fırka değil. uzun tarihi boyunca insanların hür, müsavi ve birbirine yardım gayeleri ile yaşamaları için mücadele etmiş bir hümanistlik, yani insanlık cephesidir. Masonluğa politikanın girmesi, ihtirasın, menfaatin, egoist bir ferdiyetçiliğin girmesi demek olur ve kardeşleri birbirine kattığı gibi, gayelerinden de uzağa atar. Onun için masonlar haricî âlemdeki siyasi fikirlerini, kanaatlerini çatılarının altına sokmazlar; ve insanlık binasını kardeşlik tuğlaları ile kurmakta devam ederler.

Atatürk ve Masonluk

ATATÜRK MASON TEŞEKKÜLÜNE ÇOK BÜYÜK İLTİFATLARDA VE MADDİ YARDIMLARDA BULUNMUŞTUR. BU TEŞEKKÜL ATATÜRK'ÜN RUHUNU TAZİP DEĞİL, TAZİZ ETMEKTEDİR.

Türkiye mason derneğinin son defa yapılan kongresinde geçen bir münakaşa, Türk masonlarının ve Türk masonluğunun vaziyetini, umumî efkâra en salâhiyettar bir lisanla ifade etmesi bakımından dikkate şayandır. Bu kongrede söz alanlar meyânında âzadan eski Kültahya valisi Sedat Azız Erim riyasete şöyle bir sual tevcih etmiştir:

“— Topluluğumuz hakkında şurada burada tuhaf düşünceler izhar ediliyor. Tabiat her bilmediği, idrakine yetişemediği şey hakkında bazı insanları ken di karihasının icatlarına göre söz söylemeğe sevkeder. Bu insanların yaradılışı iktizasındandır. Biz ta'n ve tesni' değil, iltifat beklerken bazı kimselerin sözleri karanlığa karşı hitab oluyor. Ben bilirim, diyorlar. Ne bilirler, bilmiyorum. Gelsinler, görsünler, sorsunlar, hakikati kendilerine izhar edelim. İdare hevetinin bu hususta ne düşündüğünü bildirmesini rica edeceğim.”

Bunun üzerine, Başkan Operatör Mim Kemal Öke sık sık alkışlarla kesilen bir nutuk söylemiştir. Mim Kemal Öke ez-cümle demiştir ki:

“— Sayın delegeler! Biliyorsunuz ki geçenlerde Millet Mec-

lisinde teşekkülümüz hakkında bir sual tavriri verilmiş ve İç İşleri Bakanı bu takriri cevap verirken söylediği gibi bizden de bâzı noktaların izahını istemiştir. Eğer bu Büyük Millet Meclisinden efkârı umumiyeye intikal etmemiş olsaydı gene cevap verecek değildim. Biliyorsunuz ki Mecliste verilen takirde “Bu teşekkül, kökü dışarıda, beynelmilel ve siyonist bir teşekküldür. Atatürk'ün kapattığı bu teşekkülün tekrar açılması onun ruhunu tazib eder.” demek isteniyordu. Bu sual tavririnden sonra kuruculardan Bakanlığın sorduğu şudur:

“— Bu cemiyetin kökü dışarıda mıdır? Arsiulusal mıdır? Bu teşekkülden ne gibi bir fayda memuldür?”

Müsaadenizle şimdi bu sorulara umumî efkâr huzurunda cevap vereyim: Biz cemiyetler kanununa tevfikân açılmış ve faaliyetimize devam etmekteyiz. Bu cemiyetin kökü buradaki merkezdedir. Dışarıda değildir. Tamamen kendi memleketi içinde millî ideolojiye sadık olarak teessüs etmiştir. Onun kökü bu memleketi sevenlerin kalbindedir. Kendilerinden fedakârlık istenildiği zaman memleket hizmetine koşan in-

sanlarınız ve mensubları bunu her vesile ile göstermişlerdir. Binaenaleyh cemiyetimiz, kökü dışarıda cemiyetlerden değildir.

Fayda var mıdır? Biz kökü dışarıda olmamakla beraber memleket birliği için çalışırız. Biz memleket dışında herhangi bir teşekkülle irtibat halinde bile değiliz.

Arkadaşlar! Demokrasi ile yaşadığını iddia eden bir memleketin kültürel ve ilmî gayeler takip eden bir müesseseye kapılarını kapamasına imkân yoktur. Bizim beynelmilel müesseselerle olan münasebetimiz mânevîdir, maddî değildir. Bunu bu kürsüden size ve teşekkülümüze izafeten bağırarak söylemeği bir vazife bilirim. Arkadaşımın da dediği gibi bilerek, bilmiyerek yapılan dedikodular var. Uzun bir tarihi olan istibdadada,, engizisyonlara göğüs germek mecburiyetinde olan bizler demokrasi devrinde hortlamak isteyen zihniyetleri bugün işitmek istemeyiz. Biz polemik yapacak değiliz. Samimî hareket ve teşebbüslerimizde, eski paslanmış silâhlara değil, bunların cilâlisına bile göğüs gereriz. Sonra arkadaşlar biz dine hürmet eder, ânsizlikten nefret ederiz. Buraya dinsiz giremez, hepimizin kabul ettiği Allah denilen bir kudret vardır. Ona sadakatle inanırız.

Umumiyetle Masonluğa isnad edilmiş silâhlarla bugün millet kürsüsüne çıkan taassubun tam kendisidir. Biz taassubla, hura-

felerle mücadele eden, çatısı altında siyasetle kat'iyen meşgul olmıyan insanlarız. Burada yanyana oturan kaç türlü parti mensubu vardır. Biz (vatanım ruyu zemin) diyen yabancı ideolojilerin esiri değiliz; biz memleketin menfaatini, kültürünü koruyan en mühim bir teşekkülün içinde yaşıyoruz. Hükümetimiz demokratik bir hükümettir. Bu hükümetin taassub zihniyetini tevarüs edecek küçülmüş bir hükümet olacağına inanmıyoruz. Bunu sizin hislerinize tercüman olarak bugün burada matbuat ve hükümet mümessillerinin huzurunda bağırarak söylüyorum.”

Operatör Mim Kemal Öke Mason teşekkülünün evvelce kapatılmış olması sebepleri hakkında da şunları söylemiştir:

“— Memleketin siyasî akışları bir an için bizim mesaimizi menetmişti. Bu yalnız bizim değil, Türk Ocakları, Kadınlar Birliği vesaire gibi teşekküllere de teşmil edilmişti. Bu tatili mesai bir kapanış gibi değil, bir ima üzerine olmuştur.”

Delegelerden İsmail Memduh tarafından yapılan teklif üzerine Atatürkün aziz hatırası için bir dakika ihtiram sükûtu yapıldıktan sonra Mim Kemal Öke sözlerine şunları ilâve etmiştir:

“— Şu dakikada onun ruhunu tazib değil, taziz ediyoruz. Atatürk Mason teşekkülü için çok büyük iltifatta bulunmuş,

Ankaradaki binaya her yıl üç bin lira yardım etmişlerdir. Bugün başımızdakiler de aynı yardımlarda bulunmuşlardır. Atatürk, memleketimizi ziyarete gelen tanınmış şahsiyetleri bu lokalde kabul ve ziyaret etmişlerdir. Mason teşekkülünü Atatürk kapatmamıştır. Siyasî ahval o zaman böyle bir imayı mecburî kılmıştı. O zaman ben

başkanlıktan Mareşal Fevzi Çakmağın emri üzerine ayrılmıştım. Mareşal askerlerin bu kabil teşekküllerde bulunmamasını emretmiştir. Ortalığı karıştırmak, şahsî taassublarını silâh gibi kullanmak isteyen baykuşlara bu kürsüden tekrar ediyorum: Bu teşekkül Atatürk'ün ruhunu tazib etmemiş, tazib etmiştir.”

İki sene evvel, Büyük Millet Meclisine verilen bir sual tavriri münasebetiyle hükümet tarafından vaki istizaha cevaben, Türkiye mason derneği tarafından o zamanki İstanbul valisi Bay Lütfi Kırdar vasıtasıyla gönderilen mektup:

22 Mart, 1949 gününde Türkiye Mason derneğinin bugünkü durumu ve ideolojisi hakkında tarafı âlilerinden vaki olan istizaha şifahen verdiğimiz cevapları hülâsaten yazı ile de tekrar etmeyi münasip bulduk, şöyle ki:

1 — Türkiye Mason derneği cemiyetler kanununun onuncu maddesinde yazılı, merkezi yani kökü dışarda olan cemiyetlerden değildir. Tamamen müstakil ve millî bir teşekküldür.

2 — Teşekkülümüz arsiulusal cemiyetlerden dahi değildir. Bu itibarla dünyada mevcut mason teşekküllerine federe olmadığı gibi yabancı her hangi bir teşekküle ne direktif verir ve ne de onlardan emir alır. Binaenaleyh milletlerarası beraberlik yapmak hususu mevzuu bahsolaraz.

3 — Derneğimiz, milletimiz için ilmi, ahlâkî ve içtimai gayeler takibeden bir teşekkül olması

itibariyle bu mevzular dahilinde memleket için fadyalı olduğunda şüphe ve tereddüt edilmeyeceği aşîkârdır.

4 — Yüksek malûmunuzdur ki mânası üzerinde yanlış telâkkinin bir ifadesi olarak (Mason) kelimesi sui tefekkür ve tefsirlere yol açmış olduğunu teessürle görüyoruz. Halbuki mason tâbiri çalışkanlığın ve doğruluğun bir sembolü olarak dünyaca kullanılan bir kelimedir. Doktor, profesör, avukat..... gibi bir unvandır.

Türkiye Mason Derneği her vakit ve lüzumunda memlekete hizmet ve sadakatini ispat ve teyid eylemeyi millî bir vazife telâkkin eder.

Bu vesile ile saygılarımızı sunarız.

Mim Kemal Öke, M. Hakkı Nalçacı, Huhup Kuran, Hazım A. Kuyucak, Mecdi Akay

Mason Ritleri

★ Yazan: I. M. A. ★

Mason ritlerinin adedi oldukça çoktur. Bâzı müverrihlere göre kaybolmuş te-lâkki olunabilecek ritlerin sayısı elliye bâliğ oluyor. Bunların içinde en ziyade tanınmış ve bugün mevcudiyetlerinden eser kalmamış olan ritler 1736 da başlar, 1816 tarihine kadar devam eder. Hâlen az miktarda sâlikleri bulunan beş altı rit üzerinde tevakkuf etmiyeceğiz.

En modern ritler sırasında Rite mixte international gelir. Bu rit 1882 tarihinde tesis olunmuştur. Locaların mesaisine kadınları kabul ediyor ve kadınının Fran Masonluk programının tahakkukunda çok kuvvetli bir müzahir olabileceğini i-leri sürüyor. Rite mixte de Droit humain international namı verilen bu ritin bugün bütün dünyaya dağılmış yüzlerce locası vardır.

Bâzi büyük locaların (Grandes Loges) çalıştıkları hususî ritler (Rites spéciaux) şayanı kayıttır. Ezcümle Frankfurt Gran Lojunun çalıştığı Rite Eclectique 1783 tarihinde tesis olunmuştur. Bu rit yüksek dereceleri reddediyor. Bu Gran Lojunun âzası Almanya Millî Gran Lojuna tâbi olacak yerde Rite Eclectique'i ihdas etmişlerdir.

Rite de Fessler (*) hususî ritler cümlesindedir ve altı derecelidir. Grande Loge Royale

York de Berlin bu rit üzerine çalışmıştır. "Le Rite de la Grande Loge aux Trois Globes de Berlin" hususî ritler arasındadır. Bunun da altı derecesi vardır.

Zamanımızda hali faaliyette bulunan en mühim ritlere gelince, bunların kâffesi rit ekosedir. Sayısı beşe bâliğ olan bu ritler talim ve terbiye usullerinin kıymeti ve sâliklerinin adedi itibariyle bir mevkii mahsus işgal etmektedirler.

Bu ritler şunlardır:

1. Rite Anglais ou Rite de York
2. Rite du Régime Ecossais rectifié

(*) Fessler Macaristan'ın Czarendorf şehrinde 1756 tarihinde doğmuştur. Gençliğinin en hassas ve rakik anlarında oldukça müfrit dindarlık gösterdiğinden 1771 tarihinde bir manastıra dahil oldu. Kötü tecrübelerden sonra manastırdan çıktı. 1783 de Leipzig'te fran masonluğa kabul edildi. 1796 senesinde Berline giderek "Société des amis de l'Humanité" yi tesis etti. Mason olmak itibariyle kendisinden beklenen gayret ve faaliyeti gösterememekle beraber Loge Royale York'a tenebbü etti. 1802 de masonluktan çıktı. Bu zatın eski İngiliz ritüellerini model itihaz ederek mason usullerinde islahat vücuda getirdiği rivayet olunuyor.

3. Rite Ecossais ancien et accepté

4. Rite Français ou Rite moderne

5. Rite suédois.

Rite anglais

Eski ve yeni İngiliz Masonlarının araları bulunduğu (Eski Masonlar libres et acceptés namını yeni Masonlar da Francs - Maçon Anglais unvanını almışlar) ve İngilterenin bütün eski Masonlarından teşekkül etmiş bulunan Gran Lojun tesis olduğu zaman (1813) İngiliz Masonlar eski rite göre çalışmaya davet olundular. Bu davet kabul edildi. O suretle ki, bütün dünya Masonlarının üçte ikisi bugün bu rit üzerine çalışıyorlar. Üç remzi dereceden müteşekkil olarak 1744 tarihinde tesis olunmuş olan bu rite bilâhara başka dereceler ilâve edilmiştir.

Rite Anglais Bahrı Muhiti geçerek muhtelif tâdilâta uğramış ve Rite Americaine'i doğurmuştur. Bu ritin Rite Anglais'den farkı pek azdır. Amerikan riti dokuz derecedir. Birden üçe kadar (Müptedi, Refik, Üstad) localarda tevcih olunur. Gran Lojların kontrolü altında idare edilir. Dörtten yediye kadar şapitrlerde tefviz edilir. Sekizinci ve dokuzuncu dereceler dahi büyük konseylerin kontrolü altında konseyler de verilir. Bu derecelere üç yüksek derece daha ilâve olunmuştur.

Rite du Régime Ecossais rectifié

1741 de Paris'te Masonluğa dahil olan Baron Hund tarafından Almanyada vücuda getirilen Stricte Observance (***) namı altındaki Mason teşkilâtının sistem ve âdetlerini tetkik eden 1778 Liyon Konvanından Fransanın birleşmiş ve tasfiye edilmiş localarının kodu sâdır oldu. Bu kod Liyon Millî Konvanında Fransa direktuvar deputeleri tarafından tasdik olundu. Bu kodun ilk kısmı üç Sen Jan derecesini, Ekose Üstad derecesini, Sent Andre remzi derecelerini ihtiva ediyor. Fransa ve İsviçre'de bir kısım Masonlar bu rit üzerine çalışıyorlar. Bunun eski Ekose sisteminden farkı şudur: Bu rit gayri ruhanî ve profan iddiaları tanımayaarak eski dindar şövalyeliklerin ruhanî ve tamamen Hıristiyan sınıfına bağlanır. Tasavvuf yoluyla inşa edilecek olan mâbedin Cité Sainte olduğunu ritüellerinde talim eder. Gayesi Hıristiyanlığa merbutiyet, Sani'i âzamı Kâinat namı altında ifade edilen âli bir kudrete iman, vatana sadakat, herkesin nefse galebe çalmak, hataları tashih ve fikrî hassaları tenmiye için çalışmak suretiyle şahsen tekemmülü, milliyetleri siyasî ve

(*) Rectifié, c'est-à-dire débarrassé de tout alliage alchimique cabalistique et autres emprunté à l'Ordre du Temple.

(**) Ainsi appelé à cause de la discipline sévère qui devait régner.

dinî fikirleri ve medenî vaziyetleri ne olursa olsun herkese karşı fiilen hayırkâr olmak. Muhtelif derecelerin ritüellerinde ve merasimde yapılan tasfiyeler bu noktalara müteveccihdir. Bu ritin sistemini hulûsa edecek olursak Mason müessesesinde hususî vesaiti ile hakikî ve müemmen Hıristiyan yetiştirmekten ibaret kalır.

Rite Ecossais anclen et accepté

En iyi malûmat sahibi geçiren Masonlar arasında bile rit Ekose Masonluğu hakkında yanlış bir telâkki mevcuttur. Bu ritin aslen İskoçyalı olduğu veya bu memleket masonluğu ile münasebettar bulunduğu hakkındaki fikirleri kökünden söküp atmak güçtür. Bu ritin isminden başka İskoçyalılık ile hiçbir münasebeti yoktur. Bu ritin ne İskoçya Gran Loju ile, ne de İskoçya Ordre Royal'i ile hiçbir karabeti dahi yoktur. İskoçya toprağından dahi değildir. Bu rit aslen Fransada Rite de Perfection diye anılır. Birçok Mason muharrirler Rite Ecossais unvanının birinci süprem konseyin 1801 senesinde Çarliston'da teessüsünden çok zaman sonra kullanıldığını teyid ediyorlar. Bu rite vatani aslisine göre isim verilmek lâzım gelirse Rite Français denilmeliydi. Çünkü bu rit Masonluk tarihinin en parlak ve en feyizli zamanında doğmuştur. İngiltere tac ve tahtını iddia eden ve nihayet İngiltereden nefyedilip

Fransada ihtiyarı ikamet eyleyen Stuart'ların müdafileri müteci Jakobenler ve kıral Jak Stuart'ın çocuklarının eski mürebbsi Baron dö Ramsey gibi İskoçyalı şahsiyetler filhakika bu ritin içine karışmışlar ve rite müteallik işlerde müessir ve nazif olmuşlardır. İşte Rit Ekose isminin bu ârizî sebeplerden ileri gelmiş olması muhtemeldir.

Baron Ramsey 1738 de bir locada irad ettiği nutukta İskoçyada İngilteredekinden daha mükemmel Fran Masonluğa malik bir locanın mevcut olduğunu ve Üstad derecesinden yüksek dereceleri bulunduğunu ve bu derecelerin Chevaleri de l'ordre du Temple tarikatına merbut olduğunu beyan ve bu locanın çalıştığı mahalli tâyin etmiş ise de, müverrihler bu beyanatı münakaşa etmekle beraber, bunun bir esasa müstenit olduğu kabul edilmemiştir.

Onsekizinci Asırda fikirleri hürriyete kavuşturmak için yapılan büyük hareketi himaye eden bu rittir. Beşeriyetin tarihinde kudretli bir devre açan ve Fransa İhtilâli namıyla anılan kıyâmı vücuda getiren bu rittir. Düşünceleri ve icraati itibariyle bu ritin aslen Fransız olduğunu kabul etmek lâzım gelir.

Kadım olan İskoçya riti ile çok sonra teşkil olunan ve tanınmış muhtelif Mason kuvvetleri arasında pek çok münakaşaya sebep olan şimdiki Fransa Gran Oryanını birbirine ka-

riştirmamak lâzımdır. Bu ritin Fransadaki teşkilâtı Onsekizinci Asrın ortalarından evvel ve ilk İngiltere Gran Lojunun tesisinden az sonra vücuda gelmiştir. Rit Ekose Kürrei Arzın her tarafına uzanmıştır. 29 süprem konseyi mevcuttur ki, bunlar en medenî milletlerin çoğunu temsil ederler. Bunların beynelmilel konferansları muntazaman inikad eder. Âlemsümul bir Masonluk hulyasının tahakkuku lâzım gelseydi, bu ihtimal ki, rit Ekosenin gösterdiği yolları takip etmekle olacaktı.

Bu mühim ritin ihdası tarihine gelince, Fransada Masonluk İngiliz, İskoç ve İrländalı muhacirler ve Jakobinler tarafından, yani 1688 senesinde İngiltere tahtından kovulan ve tekrar dirilmeği ümit eden Stuvart ailesinin taraftarlarınca tesis olunmuştur. Bunlar kendi memleketlerinde meslekî ve bilâhara gayri meslekî olan Mason localarında çalışırlardı. Gayri meslekî localara Loges d'acceptés denilirdi. İlk süprem konsey 1801 de Carleston'da tesis olunmuştur. 33 dereceli Masonlardan mürekkeptir. Bu ritin bütün muntazam süprem konseyleri Çarleston süprem konseyinden gelir. 1804 senesi ortalarına doğru orduyu kıralının eski zabitlerinden Kont dö Gras isminde biri Paris'e geldi. Yeni Rite Ecossais ancien et acceptéye mensup Masonları tesis etmek kuvvetini kendisine bah-

şeden Çarleston Süprem Konseyi tarafından verilmiş 21 Şubat 1808 tarihli bir patenti hamil idi. Bu zabıt işe başladı ve Paris'te Rite Ecossais ancien et accepté tesis edilmiş oldu. Ve bu tarihten sonra taammüm etmeğe başladı.

Rite Ecossais bahsinde geçen celselerden birinde ismini yad ettiğimiz ve resmini gördüğümüz merhum Kont Goble Dallopella üstadımızın birkaç sözünü derc etmeden geçemeyeceğim. Bu üstad böyle söylüyor:

«Rit ekose bir mekteptir. Fakat her yeni tekrisin müptediye kâfi derecede talim ve tenvir etmiş olduğu kabul olunamaz. Tekrisin matmahı nazarı müptediye daha olgun bir hale getirmek olmalıdır. Masonlukta sembolizm ve tarih zamanımızda en çok lâzım olan manevî evsaf ve medenî fezaili tebarüz ettirmeye mahsus bir çerçeve hazırhyabilir. Tesa nüdün tatbiki, müsamahanın hakka tevfiği, vazife ve mesainin müdafası, vicdan ve aklın nur ve ziyasına durmadan iltica, hürriyete imar, bunlar yukarda zikri geçen evsaf ve fezaîl cümlesindedir. Şahsî sa'y ve amelden başka hiçbir şey istemiyerek ağuşunu mutazam üstatları açan rit ekose sadece bir tecessüsü kendilerine rehber ittihaz etmiş olan kimseleri değil, fakat ancak ritin gayesini ve sistemini seven samimî ve fiilî müzaheretlerini esirgemiyen şahısları davet eder».

Rite Français moderne

Bu rit 1761 de Paris'te ihdas,

24 Kânunuevvel 1772 de teşkil, 9 Mart 1773 tarihinde ilân ve tûgünkü hale gelmek için 1786 da tâdil edildi. Remzi üç ve kapitüler dört derece üzerine çalışır. Fransa Gran Oryanınca kabul edilen 1786 tadilatı sırasinda bu yüksek dört derecenin rite sokulması müessif hallerine sebep olmuştur. Bu rit İngiltereden, Hollanda'dan, Danimarka'dan ve Almanya'dan uzaklaştırılmış bir rit telâkki edilecek bu yeni sistemle çalışan Fransız Masonlar localara kabul olunmuyordu. Bu müessif haller zamanla düzeldi ve rit ehemmiyet kazanmağa başladı. Fransız localarının büyük bir ekseriyeti bu ritle çalışırlar. Belçikada ve Cenubî Amerika'nın bazı memleketlerinde bu rite tesadüf olunur.

Rite suédois

İsveç'e Masonluk 1736 tarihinde Birinci Frederik'in zamanı saltanatında sokulmuştur. Fran Masonlar aleyhine bâtil fikirlerle meşbu olan bu hükümdar, Masonların toplanmalarını ölüm cezasıyla men'e kalkışmış ise de, bilâhara hatasını anladığından insaniyete uymayan emirnamesini aynı sene içinde geri aldı ve İsveç loca-

larına mensup bütün delegelelerin tâzimatını kabul etti. İsveç riti, İsveç, Norveç ve Danimarkaya münhasırdır. 12 derece üzerine çalışan bu rit büyük bir ciddiyetle takip ve tatbik edilmiş ve diğer sistemlerle münasebatında itidale riayet olunmuştur. Bu rit İngiliz Masonluğundan, Fransız Ekose derecelerden, tampliyeler imal ve me-saisinden mürekkep bir halita olarak tavsif edilmektedir. Bâzı müverrihlerin beyanına göre, 1751 den 1771 tarihine kadar icrayi hükümet eden İsveç kiralı Adolf Frederik Stokholm da bir locaya üstadı muhterem olmuş ve İsveç Fran Masonluğunun hâmisî unvanını almıştır. Bu hükümdarın oğlu Üçüncü Güstav'ın zamanında dahi Fran Masonluk bir şekli mahsus aldı ve bunu her vakit muhafaza etti. Bundan sonra Ondokuzuncu Asrın ortalarına kadar gelen İsveç kırılları Fran Masonluğun hakikî hâmisî olmuşlar ve Mason teşkilâtında vazife almışlardır. Danimarka kiralı Yedinci Frederik 1848 de tahta cülüsünde Danimarka Gran Lojuna üstadı âzam olmuş ve Danimarka locaları için İsveç ritini kabul etmiştir.

I. M. A.

Hurafeler, yahut bâtil itikatlar, bühtan veya cehalet, zorbalık veya istibdat, dinî putlar veya siyasi tasvirler.. işte masonluğun asırlardanberi mücadele ettiği ve yok etmek istediği şeyler...

Felsefe Kırpıntıları

Harici görünüş olarak tecelli eden şahsiyetimizin dahili hüviyeti bir (assosiasion) dur. Bu (assosiasionun) neden ibaret olduğu kolektif mânada bir iç güdü, basit mânada ise sevgidir.

Sevgi: Yakınından uzaklarına kadar uzanan bir çocuk saltanatının satvetidir ki ancak orada asalet kendini bulur.

Realite: Mânanın âfaki bir idealidir.

Reel olan her şey aklıdır, akli olan her şey de reeldir.

Zaman: Fikrin tenkidinden toplanır.

Gerçek zaman, şuur halinde akıştıdır.

Ruh ne tek bir cevher, ne de atomlardan yapılmış bir mozaiktir.

Ruh: Kolektif mânada bütün (pysik) fonksiyonun plâsmasıdır.

Hakikat: Düşüncelerimizin hususî bir vak'ası, hataların uzaklaşması, gayede yaratıcılığın tekevvünü, tekâmülün yerleşmesi ve nihayet kültürün oluşudur.

Kültürlü oluşun en nihai gidiş hedefi Allah fikridir.

Allah: Dinlere göre mevcudiyetimizin hikmeti, ilme göre bilgilerin hedefi, felsefeye göre tefekkürün mutlakı, septiklere göre şüphenin vasfı, nihilistlere göre olmayışın oluşu ve oluşun olmayışdır.

İlim: Bilginin ileriye görüşüdür.

Semboller: Kültür vadisinde renk, işaret ve mânaların kudret kesbedip sanatlaşmasıdır.

San'at: Yaratıcılığın müstahsil tabiattan insana geçişidir.

Tabiat: Mutlak bir tefekkürün muhassılası, diğer taraf fikrinin şekli, (Panteist) lere göre bir başka mânada Allah, nihayet kültürün ve san'atın insan karşısında değişmeyen tasavvurun varlığıdır.

İnsan: Oluşun cevheri, bir kapalının izafisi, madde ve kuvvetin enerji sistemine dayanan idrakini ve kendi kendini öğrenen gayenin iradesidir.

Masonluk: Bazan bir ceketin iliginde görünen bir kokart ,bazan bir menfaat hercümerci içinde sivrilen bir ruh, ekseriya tabiata doğuşıyla beraber gelişen bir ömür, nadiren kalplerde ve kafalarda yer tutan bir ideal

Mutlak Hakikat

★ Cafer Ergin ★

Var veya yok olmanın nite-
liğini açıklamak hususun-
da ne kadar gayret sarfedilse,
bu gayretlerin vüs'ati nisbetin-
de, neticenin uzaklaştığı, sislen-
diği görülür.

Biz cihanın başlangıç ve sonundan
haberdar değiliz.

Bu köhne kitabın ilk ve son sahi-
feleri gayip olmuştur.

İnsanlarda **düşünme** denilen
ruh hâletinin muhit, zaman, ırk
ve onun hususiyetlerine göre bir
şekil ve renk almasının, havra-
yışlarının genişliğine ve darlığı-
na göre derecelenmesinin de bu-
nun üzerinde rolü olmak lâzım
gelir.

Kendilerine her hangi bir ci-
sim gösterilerek tarif etmeleri
istenilen muhtelif muhitlere
mensup kimselerin aynı şey'i
- rüyet esasına dayanmasına
rağmen - başka başka şekilde
anlatmaları müddeanın bir deli-
lidir.

Demek istediğim şudur ki, in-
sanlar - hattâ aynı terbiyeyi
görmüş olsalar dahi - mahzı ha-
kikati değil, hakikat karşısında
iç ve dış bünyelerinin ihtisası
nisbetindeki seziş ve kavrayış-
larını hakikat sanırlar. Bu böy-
le olmasa idi felsefî mekteble-
rin teaddüdü olmayacağı gibi,
tefekürde de tekâmül olma-
mak lâzım gelirdi. **Leon Tols-
toy'un, Şeyh Muhiddin'in fütü-**

hatından ruh ve mânasını aldı-
ğı şu hikâyesi ne güzeldir:

... anadan doğma körleri fil ahır-
larından birinde toplayan ve onlara fil-
leri muayene etmelerini emir eyleyen
bir Hind Racasının "Fil nasıl şey-
dir?" sualine aldığı cevap, filin ba-
cağını yoklayanlardan "fil direk gi-
bidir", karnını yoklayanlardan "fil küp
gibidir", kulağını yoklayanlardan
"fil şal gibidir", kuyruğunu yakala-
yanlardan "fil kırbaç gibidir" şeklin-
de olur.

Biz cihanın başlangıç ve sonundan
haberdar değiliz.

Bu köhne kitabın ilk ve son sahi-
feleri gayip olmuştur.

Hanginizin dediği doğrudur, diye
sorunca körler arasında bir sövüşme,
bir dövüşme başlar.

Bu hal insanların hakikat
karşısındaki hallerine ne kadar
benzer!

Zannımca **Kemal** bu parça par-
ça mütefavit görüş ve telâkkile-
ri bir araya toplayarak hüküm
verebilmektedir ki Masonluk bu
Kemal kapısını "hakikat ziyası-
nın mesaimizi nurlandırması ve
ondan müsamaha ölçümünün
genişliği nisbetinde, istifadeye
koşmamız" tavsiyesiyle açıyor.
**"Akıl ve hikmet rehberi hare-
kâtımız olsun, kuvvet onu ta-
mamlasın, güzellik onu süsle-
sin"** diye de teşci ediyor.

Fakat akıl nedir? Akıl'dan

tefahhusu **Kant**'in metodlarıyla mi yapacağız? Rit de icada delâlet eder diye vasıflandırılan **hikmet** fizikî midir? Yoksa meşhur mütefekkir ve allâme **Seyyid Şerif Cürcani'nin Tarifat**'ında "**Elhikmeti meskûtu anha**" dediği metafizikî bir keyfiyet midir? Bunları açıklamadığı gibi, **Eflâtun**'dan zamana kadar kat'î ölçüsü verilemiyen, yalnız "**izafi'dir**" demekle iktifa olunan **güzellik** hakkında da bir nas vaz'ı etmiyor. **Büchner, Ernest Hegel, Ogüst Kont** gibi **madde'nin kör ve sağır mezlaka'sına** saplananların elinde bir acayip hüviyet iktisap eden "**Kuvvet**" hakkında da "**kuvvet amele yarar**" diyerek bizi âmalimizden tehassül edecek mânayî kuvvetli başbaşa bırakıyor. Bu prensibi, bizzat - büyük mütefekkir **Lessing**'in dediği gibi sizin sezmenize, ihatanıza bırakıyor.

Zaten Masonluk **mutlak hakikat**'ın ancak bu ihata ve sezislerle ve bizzat tekâmül etme neticesinde yaşanabilecek bir sırdır. Bu sır mührü Süleyman'ın üç dil'inde (hayat memet, hilkat) ne güzel resm ve remz edilmiştir!

Birbirlerine ircâ edilmek suretiyle **mütemadi bir devr**'in **Sayrûret'i Hiram**'da en mükemmel şeklini bulur. Fakat bu da muhtelif zamanlarda muhtelif şekillerde çehrenüma olmuştur.

Hristiyanlığa tekaddüm eden asırlarda bu esasa dayanarak vücuda gelen bir çok mezhepler-

den bazılarını - teyidi müddea marazında - zikir etmek yerinde olur. Meselâ pek eski İran dininde **Ehrimen, Hürmüz**, nur ve zulmet ismini almadan evvel **İsnâiyeciliği** ziraî bir dinin ilk prensibi olan buğday yeşerme, buğday devşirme ayinlerinde görülmekte idi ki bunlardan **yeşerme** hayata, **devşirme** ise ölüme dâldi.

Bilâhara **Ahura - Mazda** şekline inkılâp eden bu telâkki de nur'un hayata, zulmet'in mematta nisbet edildiğini görüyoruz. **Zerdüş**, "hilkat, nur ve zulmet tecellilerinin vahdetinde mündemiştir" diyor.

Bu hal Mısırda **Oziris**'in evvelce buğday mabudu iken sonradan ahiret hükümdarı olması şeklinde görülmektedir.

Roma âleminde **İsiaque esrarı** bu ibadetin devamından başka bir şey olmadığı gibi, Yunanistanda hububat mabudesi **Demeter** esrarı ile şarap ilâhı **Dionis** esrarı da bu kabildendir.

Anadoluda **Attis** ayini, Mısır'da, Yunanista'da, Roma'da muhtelif isimler alan ve esasî **ölüm ve hayata** dayanan mezhep ayinlerinden biridir.

Ahdi Atik'in **Yesuğ** inancının sembolik bir devamından başka bir şey olmayan **Ahdi cedid**'in **İsası** da bu zümreye dahildir.

Bunların hepsinde hayatın ve ölümün tezahür ve tecellilerini gösteren şaşmaz bir benzeş vardır:

Ozirisi kardeşi parçalamış, uzun meşakkat yıllarından son-

ra karısı İzis cesedinin parçalarını toplamış ve bu suretle ahiret hükümdarı olmuştur.

Afrodit'in sevgilisi **Adonis'i** bir yaban domuzu öldürmüş, fakat sevgilisinin mihnetlerle geçen ömrü bahasına ilk baharı dünyada, son baharı ahirette geçirmek şeklinde hayata mazhar olmuştur.

Karnına bir badem koymak suretiyle gebe kalan **Nana** ismindeki bir kadının oğlu olan **Attis'i** de bir domuz öldürmüştür. **Diyonisyos'un** kalbi kurtarıldığı içindir ki, babası **Zevs** tarafından tekrar hayata ircâ edilmiştir. Bir bakirenin oğlu olan ve **babasız anasız, babalı anasız, babalı anah, analı babasız** hilkat probleminin dördüncüsünü temsil eden **İsa'nın** hayatı da bunlara ne kadar benzer.

Bizzat **İsa'nın** - Yuhanna'nın rivayetine göre - urşahlı **Nikodimus'u** ikinci bir doğuma davet edişi ne kadar mânalıdır!

İslâm dininde taazzuv etmiş mistik tarikatlardan birinde hariciyi teslik'den evvel birtakım imtihanlara tâbi tutmaları ve sonra gasl, tekfin, teçhiz ederek

bir tabûta vaz' ve cenaze namazını eda etmeleri ne derin bir mânâyı remz eder!

Büyük bir hayatiyet profesörünün "**ölüm asıldır, hayat arıdır. Ölüm cevher, hayat arazdır**" demesi, ceddânî bir tezahürün nutka gelişi değil midir? Büyük bir mütefekkir ve büyük bir Mason olan Goethe'nin son nefesini vermeden biraz evvel:

"Biraz ışık... biraz nur.."

demesi ve **Viktor Hugo'nun Allah** adlı eserinde bütün âlemleri muhit nurun tecellisinde, bütün dinlerin berzahından geçerek bir hakikat bulması pek ibret vericidir.

Shakespeare bir eserinde "varlık mı yokluk mu? Mesele bunun inceliğine ermekte (1) dediği gibi, bunun inceliğine ereyim derken, dolayısıyla çözmek istediğim düğümleri bütün dolaştırdığımı seziyorum. Bunun için af ve müsamahanızı dilerim.

Cafer Ergin

(1) Ey bana yakın olanlar beni öldürünüz, hiç şüphe yok ki hayatım ölümümde dir.

H hiç kimse, servetini hüsnü istimal etmesini temin edecek bir irfanı olmadıkça zengin olmayı temenni etmemelidir.

Hemcinsine muhabbet duygusu hotperestlik hissinden daha kuvvetli olursa zenginlik bir saadet membaı olabilir.

Sebath ve kuvvetli bir irade muvaffakiyet kapısını açan altın anahtardır.

MASONLUĞUN AMENTÜSÜ

(Préceptes maçonniques)

1 — Kâinatın Ulu Mimarına perestiş et.

2 — Hemcinsini sev.

3 — Asla fenalık etme, iyilik et.

4 — Herkesin serbestçe konuşmasına müsaade et.

5 — Kâinatın Ulu Mimarına en güzel culte, iyi ahlâkta ve faziletin tatbikindedir.

6 — İyiliği bizzat iyilik aşkı için yap.

7 — Büyük Mimar olan Allahın huzuruna şerefle çıkmak için ruhunu daima saf bir halde tut.

8 — İyileri sev, zayıflara acı, hainlerden kaç; fakat kimseye kin besleme; büyüklerle kanaatkârane, eşitlerinle ihtiyatkâr, dostlarıyla samimi, küçüklerle mülâyim, fakirlerle şefkatle konuş.

9 — Mason kardeşini fazla methetme bir ihanettir. Şayet kardeşin seni fazla methederse seni ifsat edeceğini düşün ve kork.

10 — Daima vicdanının sesini dinle.

11 — Fakirlerin babası ol, senin huşunetinin sebep olacağı her bir ah başına vağacak olan lânet adedini çoğaltacaktır.

12 — Yabancı, garip bir yolcuya yardım et: onun şahsı senin için mukaddestir.

13 — Münazaadan sakın, hakaretleri önle, hakkı daima kendi tarafında tut. kadınlara hür-

met et, onların zaafalarını suistimal etme, onların namusunu kirletmektense ölmek evlâdır.

14 — Ulu Mimar sana bir erkek evlât verirse ona şükret. Fakat sana verilen bu vedia üzerine titre. Bu çocuk için uluhiyet timsali ol. Şöyle ki on yaşına kadar senden korksun, 20 ve kadar seni sevsin, ölünceye kadar sana hürmet etsin. Züppelikten zivade ona iyi prensipler vermeği düşün. On yaşına kadar hocası, 20 yaşına kadar babası, ölünceye kadar dostu ol. Onu marifetli bir insandan ziyade namuslu bir insan yap.

15 — Sen meslek ve sanattandan kızarıyor, utanıyorsan, bu senin gururundandır. Seni kıymetten düşüren sana şeref veren şeyi mevkiin olmadığını ve olamayacağını, buna ancak meslek ve sanatının icra ve ifa tarzının müessir olacağını düşün.

16 — Oku, istifade et, tetkik et ve taklit et; düşün ve çalış; her şeyi kardeşlerinin istifadesine sun. Bu aynı zamanda kendin için çalışmak demektir.

17 — Âdil olmakla sevin, adaletsizliğe karşı gazap duy, şikâyet etmeden ıztırap çek.

18 — İnsanların fiil ve hareketlerini hiffetle muhakeme etme. Az methet, daha az takbih et. Ancak Saniî Azam kâinat insanların kalbini okur ve fiil ve hareketlerini takdir eder.

C. Öğet

Münakaşalı Konferans

Mason mahfelleri sık sık ilmi, içtimai ve felsefi konferanslara sahne olmaktadır. Bu konferanslar ekseriya münakaşalı cereyan etmektedir. Tatbik edilen bir usule göre sahibi tarafından hazırlanan konferans, münakaşaları kolaylaştırmak gayesiyle, evvelden âzamn dikkat ve mütalâasına arzedilmektedir. Bu usul münakaşaya iştirak edeceklerin evvelden hazırlanmasına imkân verdiği cihetle konferansların kıymeti ve dinliyenlerin zevk ve istifadesi bir kat daha çoğalmaktadır.

Geçenlerde, Hürriyet Mahfelinde, doktor İsmail Kenan Sunal'ın riyasetinde yapılan mutad toplantıda Ekrem Olcayın "Bir felsefi görüşte Masonluk" mevzulu konferansı büyük bir alâka uyandırmış ve birçok hatipler münakaşaya iştirak etmiştir. Bu kıymetli konferans ve münakaşaya iştirak eden hatiplerden A. Atıf Yönsel'in değerli mukabelesini, karilerimizin istifadesine arz etmekle bahtiyarlık duyuyoruz.

Needet Ekrem Olcay'ın konuşması

İnsan ne kadar kafasını işletir ve aklı olursa o kadar kendi kuvvetini tanır ve tabiatın nizamlarının hayranı olur. Bunları göz önünde tutarak, dünyevî ve faidesiz şeylerden kendini huzur içinde azâd edebilir.

Bütün bu zincirleme ve değişmeyen kaidelerin içerisinde mevcudat ve kâinatta kendini bulan ruh, bir taraftan sonsuz maddeler, diğer taraftan vus'at peyda eden fikirler, tabiatla Allahı görür ve inanır.

Ne kadar her birini ayrı ayrı tanır ve bilirse o kadar Allaha yaklaşır ve sever. Genişleyen sevgi ondan Allah'a ve Allah'tan ona gidip gelen yoldur.

Bu sevgi içinde kendini tedavi eden ruh, saadete, hürriyete bütün şaşaası ile kavuşur.

Bütün hakikat ilimlerinin alemdârı olan felsefe, ideler şahikalarının müntehasını Allahta bulur. O yol, beşeri, iyiliğe ve güzelliğe sevk eder. Şu şekildeki; ilmin nihayetinde tekâmül görünür. Bu gidiş, hayranlıkla karışık, bilerek ve istiyerektir; bundan da hak ve fazilet kendini gösterir.

Kemâl, insanda tekâmül ihtimallerinin hakikatlaştığı anda ahlâk mefhumu belirir. (Nirvana) ya ermek saadet kapılarını açar. Sonsuz bir feragat içinde nefste kültür her şeyi firenler. İstirap, Nietzsche'nin dediği gibi, tekâmüle giden en kısa merhaledir.

Felsefe, makulâta bağlanıp kalır. İlim, nihayet bir zaman ve mekân içinde tecrübe ve müşahededir.

Düşüncelerimizin temeli olan benliğimizde bir takım makulât mevcuttur, bunlar da, madde ile münasebette bulunan aklın unsurlarıdır.

Cisim ve ruh, Allah'ın iki sıfatıdır. Ne görüyorsak her şeyin zımnında, O gizlidir.

(Numen) yani bir hakaik: cevher vardır. Tecrübe ile belenmesine imkân yoktur.

(Numen) şey bizatihidir. Zahir olan şeyayı bize tamamıyla izhar eden odur.

Bütün bu görüşler nihayet bir (Vahdeti vücüt) ta selâmeti bulur. Vacd'i istiğrak içinde kâinatın azametini anlar. Kâinat ve eşya mutlak bir varlığa sahip değil, ancak Allah'a izafetle mevcuttur.

Mebdeine istinaden var olan şeyin ise müstakilen vücudü yoktur. Biz fanilikte görünen bir vücudü mutlakız.

(Kant) a göre: (Biz iki yokluk içinde bir varlığız). O halde niçin dünyaya geldik diyen Schopenhauer da durmayız Çünkü varız, o halde saadete giden yol, nasıl olmalıyız, nasıl yaşamalıyızdır.

Cemiyetteki vazifemiz ise; sevmek ve sevilme olmalıdır. Sonsuz bir feragat-i nefis içinde vicdan hürriyetini esas tutarak erişilmez bir nokta olan tekâ-

müle, batıl fikirlerden kendimizi kurtararak yaklaşabiliriz.

Demek ki masonlukta tekâmüle giden ve hakikati arayan bir bünye vardır. En büyük vasfı ise (altruist) tir. (Ben) yokum, (Sen) varsın. (Altruizm) de bir nevi (egoizm) dir diyenlerle bir olamayız. Biz Ego'yu kendimizden uzak tutmayı bir şiar ve fazilet olarak kabul edenlerdeniz.

Biz mabetlerimizde birbirimizi tamamlayan bir vücuduz. Küçükten büyüğe doğru giden bir saygı, büyükten küçüğe doğru gelen bir sevgi ile bağlıyız. Bir müptedi ile en yüksek bir üsdad arasında hiçbir fark gözetmeyen tekâmül nuru cevherine göre besler.

Her atılan adım güneşten gelen bir nursa, her cevherde de biraz güneşe doğru parıldayan bir şule vardır.

O halde bizde sınıf yok, biz nüveden başlayıp hücrenin tâ dış kısrına doğru giden bir bütünü. Biz ananepereşt değiliz Rationel'iz. Fakat, makulât dairelerinde ananemize de sadıkız. Zaman ve mekân mefhumlarına göre adım adım yürüyen ve hiç bir zaman bünye değiştirmeyen bir varlığız.

Masonlukta bir san'at vardır. Bu, mecazî manada ham taşı yontmaktır. San'ata kendi benliğini katmak ve o san'atı ebedileştirmektir. San'at da öğrettiği kadar öğrenmek ve onu bedi-

ileştiren bir insanlık cevheridir.

Masonluk camiası, bir ideal cemiyet tipidir.

İdeal cemiyet, efradı arasında mümkün olan en iyi ahengi temin edebilecek şekilde teşkilâtlanmış olan cemiyettir. Karakter, cemiyetin en başlıca esasıdır. Servet gaip olursa hiçbir şey gaip olmaz. Sihat gaip olursa bir şey gaip olur, Karakter gaip olursa her şey gaip olur.

Her cemiyetin terbiye gayesi, fertleri kendi kıymetlerine göre yağurmaktır. Her ağaç, kendine has vasıflarda meyva yetiştirdiği gibi, her cemiyet de kendi kültürüne göre insan tipleri yaratır. İnsanın ve terbiyenin vazifesi, ferdin ve cemiyetin saadeti uğrunda kullanmak ve imkân şartlarını hazırlamaktır. Fertler ve cemiyetler kendi kendilerine samimî oldukları nisbette ilerlemeye, hayatın idealine hizmet etmeye muvaffak olabilirler. (Eflâtun) un dediği gibi: İnsanın kendi kendini fethetmesi, zaferlerin en büyüğüdür. Yoksa ferdin kendisiyle samimi-yetsizliği, ruhî buhrana ve nihayet ideallerin yıkılışına sebep olur.

Bedbaht yaşamak, ümitsizliğin dalgaları içinde biraz daha boğulmaktır. Bugünkü birginlerimize göre, hayatın ana yasa-sı, insanların kendi kendileriyle samimî olmaları teşkil eder. Çünkü yalnız cemiyette a-

henk vardır. Ahenk de, saadetin başlangıcı ve kendisidir.

Masonluk âlemi, hürriyeti tefekkürden alır. Tefekkür de hürriyetle beslenir. Hürriyeti, kitlenin selâmeti için kanunların bahşettiği müsavilikte görürüz. İşte ancak bu şekilde tecelli eden hakikat manevî benliğimizde bir faide temin ettiği zaman gayesine vasıl olabilir. En yüksek ahlâkî kıymet, mazbut bir hürriyettir. Kabiliyet de bir hürriyet destanıdır. İnsan ve tabiat düğümünü çözenler, ilmi insiyaka sahip olanlardır. Bozulmuş hür adamlar, en kötü esirlerdir.

O halde masonluğun inkişafı, biraz da disiplinli hürriyete ve itaata bağlıdır. İtaati bir tekemmül ve tekâmül uzvu olarak kabul etmek, fakat hiçbir zaman bir korku unsuru kalmamasına dikkat etmek gerektir. Çünkü sevgi ile korku bağdaşamaz. Korku yıkıcıdır. Fikirler hür vadede gelişir ve hamle yapabilir. Fikirlerini zorla kabul ettirmek isteyenler, mevkilerini muhafaza edemezler. Selâhiyetler bilgi vüs'atiyle ölçülür. Yanlış öğretilmiş (doktrin) leri dahi dinlemek ve tashih etmek lâzımdır. Bunda da müsamaha esastır. Temiz ahlâk kendinden haz duyar, süreklidir. Bozuk ahlâk ise sebatsızdır, sık sık değişir; daha iyi değil, daha kötü olur. Kötü hâdiseler kötü maksatlardan doğar.

Sağlam bir ahlâk telâkkisine dayanmayan, ruhun ve ahlâkın tekâmülünü hedef edinmiyen bilgi, insanlık vakarına aykırıdır. Dünyada iyiyi ve fenayı ayırt edebilmek ve ikisinden birini seçmek kudreti yalnız insanlara bahşedilmiştir. İnsanın manevî şahsiyetinin anlaşılmasına bağlı olan kabiliyet, düşünce ve hareketlerine hâkim olursa, o zaman, o insan için medenî diyebiliriz.

İyiliği sevmeye ve aramağa ve her günkü hayatına tatbik etmeye alışmış olmak, ideal bir insanın vasfıdır. İyi bir ruh tesiri altında olmayan kültür tehlikeli bir kuvvettir. Vicdan, merhamet ve sevgiyi haiz olmayan kültür, insanlar için kıymetli olan hürriyeti, sulh ve kardeşliği mahvedebilir.

Üstün saydığımız insanlar, bizde, fikirleri, ahlâkları, prensipleri, müsamahalarıyla iz bırakmalıdırlar.

İçtimâî muhit, şahsiyet ve karakterimizin başlıca âmillerinden biridir. Çünkü, insan kendi kendine yeten bir cevher değildir. Onun içindir ki ilmin terakkisi, hataların azalması nisbetinde, hakikatlerin artmasıyla mümkündür. (Bergson) un dediği gibi, güç olan (dehâ) yı bulmak değil, fakat (dehâ) yı inkişaf ettirecek şartları ve inanan insanları bulmaktır.

İşte masonluk âlemi, bunun için çalışmaktadır. Camiamızın saadetini gaye olarak güden bir

insanlık kooperasyonu şeklinde görmekteyiz. Hamle yapabilmek için hür ve himayekâr bir (dinanizm) lâzımdır. Fakat biz (dinanizm) i, (Nietzsche) nin görüşü ile, ne kendisi için ne de yaşadığı cemiyet için rahatlık vermeyen, huzur bilmiyen bir hareket kaynağı olarak kabul edemeyiz. Biz, ancak iç ve dış benliğimizin ahenginden doğan fonksiyonu, saadet getirici ve camiamızın düsturu olarak görmekteyiz.

Felsefemiz bence demokratik bir bünye üzerinde eklettik bir idealizmdir. Tekemmül ede ede tekâmül tekniğinin hattı müntehasına ulaşabilmektir. Ancak insan bu şekilde tanrılaşarak mürşitleşebilir.

Bu sayede halka akmasını bildiğimiz ve oraya isimsiz bir kahraman olarak girdiğimiz gün ancak faziletli bir masonluk dünyasını bina etmiş olacağız.

Muzaffer bir ilerleme olabilmek için, hamle bolluğu ile (kapalıyı) açarak kendi camiamızın ötesinde bulunan bütün insanlığı kucaklayabilmek, en büyük bir gayemiz olarak kalacaktır.

A. Atıf Yönsel'in konuşması

Necdet Üstadım, tabiatın nizamlarını tanımak için, insanın kendi kafasını ve aklî melekâtını işletmesi lâzım geldiğini söylüyor.

Bu iddiasında çok haklıdır.

Çünkü Tabiat kanunlarını ve bu kanunların gizledikleri hafaya-
yı ve arzettikleri akıllara sığmaz
tesanüdü anlamak için evvelâ
müsbet ilimlerle ve sonra da a-
kıl, idrak ve muhakeme ile teli-
fi kabil olan kaziyyelerdir ki,
vicdan ile telif edilebilir, vicdan-
ları şüphe ve tereddütten kurtar-
ır, ona sükûn ve huzur verir.
İşte, insanî ve vicdanî kanaat-
ten mütevellit bu sükûn ve hu-
zuru elde ettikten sonradır ki,
Necdet üstadımın dediği gibi,
dünyevî ve fairesiz şeylerden
kendisini âzad ederek huzur
içinde görebilir.

Gene Necdet Üstadım mevcu-
dât ve kâinat ne kadar tetkik
edilirse, sonsuz maddelerin ara-
ştırmalarında ne kadar der-
rinlere gidilirse, bu tetkikatin
peşi sıra fikirlerin o kadar lâye-
tenahiye doğru uzandığı ve ni-
hayet tabiatte Allah'ı gördüğü
neticesine varıyor.

Kemâl, o sonu gelmiyen tekâm-
mül merhalesi, ancak kültür a-
rabasiyle katedilir. Bu arabanın
muharrik kuvveti, eğer tekâmül
yolunda yürüyen iyi bir ahlâk
ise ve hele bu ahlâk tabiat kan-
unlarına kıyasen sağlam tem-
eller üzerinde teessüs etmemiş
ise, arabının içindeki yolcular,
emniyet içinde, selâmet içinde,
hedefe doğru giden yollarına de-
vam edebilirler. Fakat bu kül-
tür, Necdet kardeşimin dediği
gibi, kötü bir ahlâk, kötü bir
ruh taşıyan kimselerin emirleri-
ni icraya bir vasita olursa; o

zaman, araba, ya kırılır veya
bir uçuruma yuvarlanır.

Masonluğun remzî derecele-
rinin birinde bir de Manivelâ
âleti vardır. Hepimizin bildiği
gibi, bu âlet, en ağır yükleri
kaldırmağa yarar. Bu âlet, Ma-
sonlukta, hudutsuz kuvvet ve
kudreti remzeder. Eğer bu âlet,
iyi ahlâk sahibi, âdil ve âkil bir
zikudretin eline verilecek olur-
sa, o zat bu âlet ile en ağır ma-
niaları, en çetin müşkülleri ber-
taraf eder ve bu suretle, onun
idaresi altında yaşayan insanla-
rın yaşayış şartlarını kolaylaş-
tırır, onlara faideli olur. Halbuki
bu âlet bil'akis şuarsuz, fena
ahlâk sahibi zalim ve kahhar
bir ziiktidarın eline verilecek ol-
lursa, bu gayri mes'ul müstebit,
eline geçen bu hudutsuz kuvvet
ve kudret menbaini kötüye kul-
lanır ve onun idaresi altında ya-
şayan insanları kahir ve cebri
altında eleme, ızdıraba ve niha-
yet felâket ve harabiye sevke-
der.

Necdet Üstadımızın konferan-
sında bahsettiği kötü ruh, kötü
ahlâk taşıyan kimselerin emir-
lerine hizmet eden kültür, işte
Masonlukta bahsedilen ve fakat
her nesilde kötü ellere intikal
edebilmiş olan bu manivelâ âle-
tini tanzir eder.

Necdet kardeşimiz biz an'ane
perest değiliz, rasyonel'iz diyor.

Evet rasyoneliz. Çünkü, ma-
sonluğun hedefi, beşerî tekâm-
mül, ahlâkî tekâmül ve içtimai
terakkidir. Fakat, biraz da an'-
aneprestiz. Çünkü, an'aneleri-

miz ve rümuzatımız, en eski zamanların, en eski tarihin bize kadar getirdiği bakıyyelerdir. Bu an'aneler ve rümuzlar, her biri kendi devirlerinde hakikaten yaşamış, bazan tatlı ve bazan acı ve fakat beşeriyet talininin teşekkülü üzerinde müessir olan insan tecrübelerini arttırdığı için tekâmüle yol açan elemli vakıaların birer hatırasıdır. O hatıraların her birisinde bir nebze olsun hakikat vardır. Çünkü bu an'anat ve rümuzât, zamanla manayı aslilerini değiştirmiş olsalar bile, bunlarda bir hakikat nebzesi bulunmasaydı, tarihin en engin derinliklerinden kopup gelen bu an'aneler ve rümuzlar, bu güne kadar canlı ve manalı kalmakta devam edemezlerdi.

Ham taş, tabiatın bize görüldüğü iptidai şekli ve yontulmuş mik'ap taş ise, tabiatı, ilim ve san'at yoluyla tetkik ve tettebbü ettikten sonra görüldüğü olgun şekli remzeder.

Necdet Üstadım: «Servet kaybolursa, bir şey kaybolmaz. Sıhhat kaybolursa bir şey kaybolur. Karakter kaybolursa her şey kaybolur.» diyor.

Buna mütenazıran büyük Üstadlarımızdan Alman mütefekiri Goethe diyor ki: «Mal kaybolursa, bir şey kaybolmaz, cesaret kaybolursa çok şey kaybolur. Namus kaybolursa, her şey kaybedilmiş olur.»

Bunun Almanca aslı şudur:

Gut verloren, nichts verloren
Mut verloren, viel verloren
Ehre verloren, Alles verloren.

Hürriyet tabiidir ki, herkesin umumî manada anladığı siyasi, fikrî ve alelumum içtimai hürriyettir. Masonlukta hürriyetlerin bu şekillerine ilâve edilen diğer bir hürriyet daha vardır ki; o da zihinleri, akli beşeri istilâ eden ve müfekkereye hakikat nurunun nüfuzuna mani olan hurafat ve bâtil itikatların esaretinden kurtaran hürriyettir. Bu hürriyet ise, ancak zihinlerin safsata ve uydurmalarından tathir ve tasfiye ile istihsal edilebilecek bir neticedir. Şu halde insanların kendi kalplerinde imha etmeleri lâzım gelen şerirler: Bâtil itikatlar ve beşerî ihtiraslardır ki, ancak bunlar öldürüldükten sonra insan kendi nefesine galebe çalmış ve nefesine karşı hürriyet ve hâkimiyetini kazanmış olabilir.

Hakikatin aranması yolunda, bir felsefî müzahabe vesilesiyle bu akşam bizleri sinesinde toplanan muhterem HÜRRIYET Mahfelinin, hürriyetin diğer şekilleri meyanında, ifade etmeğe çalıştığım hassaten bu son şeklini de tahkik ettirmeğe muvafak olmasını ve böylece hürriyetin alemdârı ve taşıdığı ismin müsemması olmasını dilerim. Çünkü, hürriyetlerin bu şekli, diğer hürriyetlerin müvellidi, beserî tekâmülün mübeşşiri ve nihayet Masonluk ma'bedinin :nübdiidir.

1277 E. Chtaynbah Strazburg katedralinin birinci taşını koydu.

1459 Strazburg'da Masonluğun tesisi.

1498 İmparator Maksimilyen, 1538 Şarl Ken, 1621 Viyana imparatoru Masonluk kavanini esasisesini tasdik etti.

1706 İngiliz Masonları namuslu olan her insanı herhangi meslek veya sanatta olursa olsun kabul edebileceklerini ilân ettiler.

1717 İngiltere, 1736 Amerika ve Fransa Gran Lojlarının teessüsü.

1737 - 8 Papa Onikinci Kleman Masonların mahkûmiyetlerini emir ve aforoz etti.

1738 Kadın Masonluğun Viyanada teessüsü.

1740 Berlin Grand Lojunun teessüsü. (20 Haziran 1740 da Prusya hükümdarı İkinci Frederik Şarlotenburg şehrinde ilk d fa olarak bir mahfili idare etti).

1743 Lizbon şehrinde Enkiziyon cemiyeti Masonları kürek cezasına mahkûm etti.

1749 Masonluğun Macaristana dühülü.

1751 Papa Benuva Masonluk aleyhine emirler çıkardı.

1760 İsveç mahfili kebirinin teessüsü.

1776 Visbaden şehrinde Mason kongresi.

1779 Rusyada Gran Lojun resmi küşadı.

1781 Nevyork Gran Lojunun teessüsü.

1785 Pariste ilk Mason kongresi.

1801 İmparator İkinci Fransuva Jozef Avusturyada Masonluğu men etti.

1822 Rusyada Masonluğun men'i.

1825 Papa Onikinci Leon Masonları aforoz etti.

1832 Papa Onaltıncı Greguar Masonluğu aforoz etti.

1861 Türkiye şûrayi âlisinin teessüsü.

1863 Yunan Maşrıkî âzamının teessüsü.

1873 Papa Dokuzuncu Pi Masonları aforoz etti.

1875 Lozanda şûrayi âliler kongresi.

1876 Mısır Gran Lojunun teessüsü.

1886 Macar Gran Lojunun teessüsü.

1896 Amsterdamda, 1900 Pariste, 1902 Jenevde, 1904 Brükselde Mason kongreleri.

1908 Türkiyede Meşrutiyet idare ve şûrayi âlinin yeniden tesisi.

1909 Türkiye Maşrıkî âzamının tesisi.

1910 Brükselde, 1911 Romada, 1917 Pariste, 1921 Cenevde Mason kongreleri.

1951 Türkiyede Gran Lojun yeniden tesisi.

Genç Masonlar

Bir teşekkülde başta gelen şartlardan biri, hiç şüphesiz, çalışmalarını memleket ve insanlık hizmetlerine yarayabilecek bir şekilde disiplin altına almasıdır.

Sanat hayatında olduğu gibi fikir sahasında, aile hayatında, herhangi bir meslek sahasında, hülâsa çalışmanın hepsinde, vazife duygusunun hâkimiyeti esas olarak kabul ve tatbik edilmelidir.

Böyle bir çalışmanın gayesi şuurulu hedefi, insanın bizzat bu esaslara uyması suretiyle takip ettiği ideale göre kendini hazırlaması, *kendi kendini yaratmasıdır*. Bu daha kısa kelimelerle ifade edilmek icabederse, *beşerî kabiliyet ve istidatları arttırmak kendini daha ziyade insan yapmağa çalışmasıdır*, diyebiliriz.

Böylece dürüst bir hayata hazırlanmış olan bir insan ancak gayesinin çizilmiş hudutları içinde yaşadığı memleketine ve şahsına ait ideallerin realizasyonuna hizmet edebilir. Şahsiyeti üstünde fikrî, ahlâkî ve içti maî bir evolüsyon geçiren, kabiliyetini bu suretle inkişaf ettiren, kendi kendisinin mürebbisi olan bir insan hayatta daha çok muvaffak olur. Ve bu mu-

Türkiye Mason Derneği Başkanı Prof.
son bir vesile ile, genç masonlara verildi.

vaffakiyet onun hakkı ve çalışmasının eseri olur.

Kültür ve terbiye insanın fikrî ve ahlâkî yükselişi için en kıymetli vasıtalarıdır. İfade de onun mahlûkudur. Böyle bir kültür daima yapıcıdır.

Kardeşlerim, nep biliyoruz ki, bütün cemiyetler hariç hayatta maddî menfaatler birliğine ve esasına dayanır. Halbuki Masonlukta böyle maddî düşünelere değil, fikir, his ve gaye birliğine kıymet ve ehemmiyet verilir. Bu bakımdan bu teşekkül santimental ve entellektüel bir kooperasyondur ve müntesipleri arasında senpati, tesanüt fikri, asıl, hümanist bir ruh hâkimdir. Senpati ve tesanüt ruhu ihlâl eden, memleketi, bütün varlığımızı tehdit eden yabancı ve tehlikeli ideolojilere karşı aynı nefret ve infiali besliyen temiz duygular birliği, Masonlukta değiştirilmesine imkân olmayan ve daima yaşayan bir prensiptir.

Masonlukta bu insanî esaslar

ra Bir Hitabe

Dr. MİM KEMAL ÖKE tarafından,
en bir konferanstan not edilmiştir:

dışında taşkın ve şuuruz heyecan ve hareketlerin yeri ve sebebi yoktur. Ötedenberi her vesile ile tekrar edildiği veçhile, localarımızda, kollarımızda *din ve siyaset mevzuları* münakaşa edilmez; din ve siyaset dâvaları istismar edilemez; böyle hareketlere katiyen müsamaha ve müsaade edilemez.

Muhterem kardeşlerim, biz kollarımızda insanı hayatta sevk ve idare eden ruhî faktörlerin kudretini inkişaf ettiren çalışmalarını tercih ederiz. Bunun içindir ki, Masonlukta idealizasyon ne dindir, ne de siyasettir. Orada, dine derin sarılmaz bir saygı göstermekle beraber, vicdan hürriyetine müdahale etmemek esası kabul edilmiştir. Masonlukta *fikir hürriyeti* kadar *vicdan hürriyeti* de makbul ve meşrudur.

Modern bir cemiyet hayatında, h a k i k î demokraside, f e r d hürriyetine cemiyet hürriyeti takaddüm eder. Ne yazıktır ki, bu sahada henüz kemale ermemiş memleketler

de cemiyet hürriyetine tercih edilen ferdi hürriyet istismar ve suiistimal edilmektedir. Herkes düşündüğünü tatbik ederken meşru bir hakka dayandığını kabul veya zannetmektedir. Masonlukta böyle bir hak iddiası varit değildir.

Masonlukta her düşünülen değil, memleketine, şahsına ve içinde yaşadığı mesleğe faydalı olabilecek düşüncülerin tatbiki tercih edilir. Şu halde Masonluk terbiyesinde varit düşünüşlerde faydalısının seçilmesi prensiptir.

Masonlukta realize edilemeyecek ütopyalar peşinde değil, gerçekleştirilebilecek, memleket ve aile aşkını söndürmeyecek eserler, fikirler yaratmak için idealini arkasında koymak yüksek bir prensip olarak tatbik edilmektedir; insanlık ve memleket aşkını besleyen asıl duyguların hâkim olduğu bir yerde, bugünkü siyasî şartlar altında, bir taraftan enperyalist bir ruhla hürriyet ve insanlık mücadelesi yaparken, asil milliyet hisleri, yurd menfaatleri, hiç şüphesiz, her şeyin üstünde tutulmaktadır. Masonluk, insan zekâ ve ahlâkının inkişafını ve olgunlaşmasını güden bir teşekkülde, mensup olduğu bir bün-

ye içinde ruhî muvazeneyi, a-benk ve tesanüdü kuvvetlendi-recek mevzuları tercih ederken, fikrî, ahlâkî ve siyasî temayül-lere yanlış istikamet verecek bâ-zı ideolojilerden, ne olduğu bel-li olmayan doktrinlerden daima uzak kalmağı, çizilen ilmî ve iç-timaî çerçeve dışına çıkmamağı bir umde olarak kabul etmiştir. Mason cemiyetlerinde fikrî ve ahlâkî mevzular üzerinde veri-ler konferans ve konuşmalarda ayırıcı değil, insanları bir in-sanlık mefkûresi önünde birleş-tirici meyilleri beslemeğe; mem-leket içinde millî birliği sarsa-cak değil, onu koruyacak, kuv-vetlendirecek bir birliğe kıy-met verilmektedir.

Kanunlarıyla herkesin hak ve salâhiyeti hududunu çizmiş bulunan medenî bir memleket bünyesi içinde yaşayan ve ona sadakattan başka bir düşünce-si olmayan Masonluk hakkın-da yanlış düşüncülerin onu ta-nıyamamaktan doğduğunu tak-dir ediyoruz. Çünkü insanlığı sevmek, onun için çalışmak, bir insanın olgunlaşmasını istemek hiç şüphesiz, hakikî mânasiyle fikrî ve ahlâkî demokrasinin samimî ve şuurlu icaplarına sadakat göstermek ve inkiyad etmek demektir. Ciddî bir Ma-sona düşen vazife, güdülen dâ-vâ dışında temiz bir teşekkülün idealinden uzaklaşmamasıdır.

Ölmez Sözcükler

Ben bilmediğimi bildiğim için di-ğer insanlardan akıllıyım.

Sokrat

Tabii ilâhiyat Allah münkirliğini red ve bir tek Allahın kabulü lüzumu ispat eder.

Bacon

Sathî araştırmalar iptida insanı münkirliğe götürse bile derin tetki-kat Allahın vücudunu kabule sevk eder.

Bacon

İnsanın bir takım batıl itikatları kapılması Allahı inkâr etmekten berterdir. Çünkü Bâtıl itikatlar gayri ahlâkî bir takım temayüllere yol açar.

Bacon

Kuvvet tamamıyla hareketten ibaret ve her şey madde ve hareketle husule gelir. Hareket ve madde ayrı ayrı şeyler olmakla beraber birbirinden ayrılmazlar.

Büchner

Ruhsuz madde ne mevcut, ne faal olabilir ve ne de maddesiz ruh mevcut ve faaldir.

Haeckel

Bir insanın hakiki faziletleri cesaret ve zekâsıdır.

Goethe

Müzik ve Ahlâk

★ Cevat Memduh Altar ★

Güzel sanatlar mefhumu altında mütalâa edilebilen bütün sanat ibdalarının sırf insanî bir menşeden beslendikleri için evvel emirde bu ibdaların insan ruhiyle münasebetler olduklarını unutmamak lâzım gelir. Binaenaleyh sanat meşgaleleri arasında tezahürü tamamıyla mânevî olan müzik sanatı ruh üzerine müessir olan bir sanat nevidir.

Kendini bildiği anda duyduğuna inanan, gördüğünü hakikat bilen insan, sırf bu iki mefhumu insan ruhuna nakle vasıta olan göz ve kulak uzuvlarından istiane etmek suretiyle sanatı duymuş, anlamış, sevmiş ve çok kere farkında bile olmadan sanat yoluyla moralitesini tanzim etmiştir. O halde bütün bunları çok eski bir devirden devrimize intikal eden bir darbı meselin basit, fakat manidar bünyesinden istihraç etmek de mümkündür. Nitekim eski bir Kelt darbı meseli şöyle demektedir: “İşitmek inanmaktır, görmek hakikattir.”

Binaenaleyh maddî mânevî tezahürüne işiterek inandığımız müzik sanatının insan ruhu üzerine yaptığı müspet tesiri araştırırken, bu asıl sanatı sırf bir mürebbi telâkki etmediğimi de ayrıca arz etmek isterim. İnsan ruhunu iyiye doğru forme etmekle beraber hiçbir

zaman mutlak mânada bir terbiye unsuru olmıyan müziğin, ruh üzerine müessir olabilmesi bütün sanatlarda olduğu gibi ferdlerin onu imkân nisbetinde anlayabilmelerine mütevakkıftır ki, sağlam bir müzik sevgisinin gayesi de bu sonsuz sembolü, hakikata en yakın mânada çözebilen bir “idrâk terbiyesinden” başka bir şey değildir. Bu takdirde yalnız kendisine yaklaşılabilene bir şeyler fısıldayan sanat, her şeyden evvel bir sembol olduğu içindir ki, cemiyet terbiyesinde müspet bir rol almış olan pedagojinin yerine ikame edilemez.

Fakat insan moralitesinin tanzimi yolunda bir tedbir olabilen sanat veya müzik meşgalesi pedagojiye yardım eder ve pedagoğun işini kolaylaştırabilir. Yoksa müzik, basit mânada bir vaiz veya bir nasihat olsaydı, o zaman terbiye meselelerinin halli yolunda tesadüf edilen bütün güçlükler yenilir ve cemiyete hattâ şiddetle empoze edilen geniş mânada bir müzik telkiniyle yeryüzünde ahlâken düşkün insan kalmazdı.

Hiç konser salonunda şefin işaretleri veya virtüözün katı kararlarıyla bir anda icra safhasına intikal eden herhangi bir müzik eserinin salonda tevliid ettiği havaya dikkat ettiniz mi? Birdenbire gayri iradî ciddile-

gen bütün yüzler, günlük hayatın hiçbir anında tesadüf edilmeyen bütünü başka bir mânâyı iktisap eder ve bu esrarengiz atmosfer, yüzlerdeki normal hatları bile istediği gibi değiştirir. O anda zamana, mekâna ve bu iki mefhumun zebunu olan insanın ruhuna bütün şiddetle hükmeden melodi, armoni ve ritm mevcutları icracıyı da, dinleyeni de öyle bir nizamın seyrine bend etmiştir ki, bu atmosfer içinde artık hiçbir nefis iradî değildir.

O halde böyle bir anda yüzler neden ciddileşiyor? Ferdler neden muhitle alâkalarını derhal kesiyorlar? İnsan neden içten gelen bir vecd ile bu sonsuz sembolün mutlak nizamına ister istemez uymak mecburiyetinde kalıyor? Bütün bunları yalnız mâşerî bir ebep icabıdır diye tavsif edip geçemeyeceğim, bilâkis ben burada her şeyden evvel ahlâkî bir çekiş, bir appel seziyorum. Öyle bir çekiş ki aynı gaye uğurunda bir araya gelen ve yanyana yer alan insanların eşsiz bir nizamın seyrine bağlayan ve bir yandan da sonsuz bir armoninin yarattığı cemleşme ve kolektivitite hislerine davet eden ahlâkî bir çekiş! Bundan dolayıdır ki, ahlâkî bir vaiz veya bir nasihat mahiyetinde olmayan müzikteki moral cazibe, her şeyden evvel insanî bir sevgiye, insanî bir çekişe istinat etmektedir.

Diğer taraftan müzikte ifade keyfiyeti ahlâk tecazübünün

tahakkuku yolunda mühim bir rol deruhde etmiştir. Mutlak müzik dediğimiz, bir metne veya bir vakaya refakat etmeyen senfonik müzikte, tam bir sembol halinde seyreden ifade, dinleyeni herhangi bir isme veya bir programa bağlamadan, ulvî hislere, ulvî fikirlere doğru tahrik eder. Meselâ Beethoven'ın bir adaciyosunu veya Bach'ın bir füğunu tam bir konsantrasyon içinde dinledikten sonra acaba neler hissettim? Sualini kendi kendimize tevcih etmek talarına doğru orduyu kıralinin ve bu eserlerin iç âlemimizde bıraktığı izleri tam bir sükûn içinde tahlile çalışmakla, bu muazzam sembolün moralimize tevdi ettiği esrarı ancak bir şeyler sezme suretiyle çözmeğe muvaffak oluruz ki, bunlar da insan ruhunun iki esas mizacı olan "Neşe ve keder" gibi onların muhtelif ritm, renk, dinamik, ahenk, ifade veya intiba esprisi içindeki tezahürlerinden başka bir şey değildirler.

Bütün bu mülâhazalar, dimağımızda diğer bir problemin doğumunu da intac edebilir ki, bu da insan ruhuna daima yüksek hisleri ilham etmek suretiyle ahlâkî bir fonksiyonu da olan mutlak müzik, yani senfonik müziğin konuşulan bir metne, yani bir vakaya refakat etmesi dolayısıyla daha vazih ve daha maddî bir ifadeye malik olan opera karşısındaki vaziyeti nedir? Bu takdirde morali muhtevasiyle sırf ulvî hisleri

ifade eden müziğin sahne üzerinde beşer mizacının kin, haset, ihtiras, yalan, hile veya entrik gibi karanlık anlarını da ifadeye muktedir midir?

Hic şüphesiz müziği gizce malûm olan kıymetinden en ufak bir şey bile feda etmeden günlük hayatın en ehemmiyetsiz ve en maddî hâdiselerine de o her zamanki yüksek ifadesiyle refakat eder ve bilhassa bu gibi anlarda müzikteki dramatik bünyenin himayesi altında cereyan eden en âdi bir ihtirası bile bayağı bir tesir icra etmekten ziyade, bir nevi moral yükseliş irae eder ki, bu hal müzik şaheserlerinin tevlid ettiği yüksek bir atmosfer içinde hiç de gayri tabii görünmez.

Binaenaleyh gerek senfonik müziğin, gerekse sahneye has olan dramatik müziğin insan ve delayısıyla cemiyet morali üzerine yaptığı tesir inkâr edilemez. Hattâ bu hususta katî bir esasa varılamamakla beraber hayatlarını "Müzik yoluyla ahlâk" prensipine vakfeden bâzı mütevazî insanseverlerin tecrübeleri hürmetle zikre lâayık hâdiselerden sayılırlar. Nitekim bütün bu tecrübeler arasında en mühim olanı da şu hâdisedir: Bundan birkaç sene evvel San Fransisko'da kimseden maddî bir yardım görmeden bütün hayatınca mesaisini hapis hânedeki mahkûmların terbiyelerine hasreden müzisyen Pridagog, uzun senelerden sonra elde ettiği müspet neticeden heyecanla bahsederken, fikirlerini şöyle hulâsa etmektedir:

canla bahsederken, fikirlerini şöyle hulâsa etmektedir:

"Muzlim bir egoizmin sevkiyle haksızlığı hak bilen, kötüyü iyi gören, cemiyetten istediğini zorla almağa çalışan bu bedbaht insanları mütemadî müzik meggalesi ve bilhassa cemî bir taganni sistemi olan koro tagannisi bir hayli yumuşatmış ve onların hemen ekserisinde görünen hodbinliği kökünden yıkmıştı. Binaenaleyh koro müsikisinin bu insanlarda tevlit ettiği sonsuz neşe ve saadet, aralarındaki en korkunç münzevileri bile az zamanda cemiyete mal etti. Ve bir zaman geldi ki, hapishane içinde ufak tefek hâdiselerin vukuuna sebebiyet veren bâzı mahkûmlar koro tegannisine iştirak ettirilmemek cezasıyla tehdit ediliyor. Ve bu suretle koroya candan bağlı olan bu bedbaht insanlar herhangi bir kabahati irtikâptan ictinab ediyorlardı. Uzun seneler geçtiği halde bunların en tehlikelilerinin bile normal hayata avdet ettikten sonra huylarını değiştirdiklerine ve hapishaneye bir daha gelmediklerine şahid oldum".

Bu azimli mürebbi hiç şüphe yok ki, iddiasında tamamıyla haklı idi. Çünkü onun yaptığı iş direkt bir vaiz veya nasihat değil, sistemli bir koro teganniisiyle cemiyet nizam ve ahengi ni bu bedbaht insanlara yorulmadan telkin etmek ve dolayısıyla onların karakterlerindeki

muzlim noktaları tahfif veya tashih mahiyetinde idi.

Nitekim geçen asrın büyük şairi ve mütefekkirî Schiller, sanat hakkındaki görüşüyle malûm olan bedîî kanunlarını vaz ederken cinnet alâiminin yaklaştığını hissederek şuru muhtel bir kimse daha normal anında bile muhîtinî mutazarrır etmek endişesiyle kendini ipe veya zincire büyükbir mutavaatla terk ederken, hayatımızın her anında muhtelif moral tezahürleri irae eden biz normal insanların da cemiyeti mutazarrır etmemek için ahlâk tedbirleri almamız icabeder demekte ve bu zararî tedbiri ancak sanatın insan ruhuna vasıtasız müessir olan ulvî kuruluşunda aramaktadır.

Müzik sanatının moral kudretini mümkün olduğu nisbette tebarüz ettirebilmek maksadıyla yazdığımız bu satırlarda bütün tezahürleriyle manevî olan bu sanat hakkında söylenen her

söz ve gösterilen her nokta sembolik mahiyetini muhafaza ettikçe fikir ve endişelerimizin tavzihi yolunda mutlak bir neticeye varılamıyacağı muhakkaktır. Yalnız muhayyilemizi tahrik ve bu yüksek sembol hakkındaki düşüncü ve sezîş hamlelerimizi daha kuvvetli bir müeyyide ile teskin maksadıyla sözlerimizi büyük sanat dâhisi Beethoven'den naklen şair Goethe'ye yazılan bir mektubun şu cümlesiyle bitirelim:

“Her sanatta olduğu gibi müziğin de esası ahlâktır ve bütün hakikî ibdalar da ahlâkî bir kemalin tezahürüdür. İnsanın kendini onun keşfolunamıyan kanunlarına terk etmesi o ruhî kanunlara göre terbiye ve idare etmesi ve onun ifade etmek istediği şeyi ancak bu suretle tebarüz ettirebilmesi sanatın kendine has prensipidir.”

Cevat Memduh Altar

Fikir tabiatın kanunlarını, sırlarını ilim sayesinde idrak ve ihata etmeğe kadir olur. Ferdin ve cemiyetin ahlâkan tekâmülüne ve maddeten müdafaasına ancak ilim sayesinde çalışılabilir. İlim olmadıkça hiçbir terakki mümkün değildir. Nurun hakikî meş'alesi, hakikatin keşif ve müdafaası emrinde en kıymetli âlet (ilim) dir.

Kuvvet, muhabbetin ne olduğunu bilmez ve emniyet ve itimat hissini uyandırmaz. O, münferit kalırsa, hayatın asûde sevinçlerini mahveder; ihtirasata yol açar, haksızlığa, cinayete meydan verir.

Fakat irfan ve necabetle birlikte olunca kuvvet, faydalı bir unsur olur. Çünkü hakkın, hakikatin ve adaletin zafer kazanmasına hizmet eder ve masumiyeti korur; ihtirasatına hâkim olan kimsenin hüküm ve nüfuzundan korkulmaz.

Bir yeni Mason'un ilk intibaları

★ Reşit Güvengil ★

Kendisine hürmet ve muhabbet hissi beslediğim bir dostum bir gün bana babamın Mason olduğunu söyledi. O günden sonra içimde bu mesleğe karşı bir sevgi ateşi kıvılcımlanmıştı. Buraya girmek için lâzım gelen şartları olduğu gibi, müracaat yerini de biliyordum. İtimat ettiklerime mes'eleyi açtığım zaman sadece dinlemişler, fakat sağda şifa verir bir cevap vermemişlerdi. Onların bu hali cesaretimi nisbeten kırmakla beraber ümidimi kat'iyen azaltmamıştı. Bazı düşünce anlarında bu mesleğe acaba intasaba manî bir halim, bir noksanımmı var diye düşünür, fakat bir türlü kendimi tatmin edici bir neticeye varamazdım. Bir gün gazetelerde Mason cemiyetinin vazifesine lüzum kalmadığı için kendi kendini fesh ettiğini okudum. Mes'ele kısmen tavazzun etmekle beraber bu kapanışta bir ızdırar kokusu sezdim; yüreğim sızladı.

Mes'eleyi açtığım bir dostum, yüzüme manalı bir bakış atfınlan sonra:

— Üzülme, dedi, Dünyada tek bir Mason kalmasa dahi, hür ve taassuptan âri düşünebilme kabiliyeti, istidadı kaldıkça, Masonluk yaşayacaktır. Bunlar geçicidir. Fakat zaman da geçici.

Elden ne gelir, beklemekten başka?

Seneler geçti, fakat benim içimde kıvılcımlanan ateş seneler geçtikçe söneceği yerde alevlendi. Ben bu alevin hararetle muzdarip iken yine bir gün gazetelerden Mason derneği namıyla bu teşekkülün tekrar canlandığını okudum. Yazılmak için ne yapayım?.. Bir türlü kestiremiyordum. Bu hususta başvurduğum bir dostum «Bekle seni ararlar» dedi. Hakikaten de aradılar. Bir gün Sevgili ve Muhterem Hocam Celâl bana bu işi açtığı zaman adeta kabıma sığamaz bir hale geldim.

İşte beni kapadıkları karanlık odada dimağımın bütün bu olan işler geçiyor, bir taraftan da karanlık odanın delâlet ettiği manayı düşünüyorum. Tek mumun aydınlattığı zayıf ışıklı oda ve odanın bir mezar sükûnetini andıran sessizliğinde gömülmüş bir zavıllı; ben!.. Demek, ben âlemlerden tecrid edilmiş, kendi kendimle başbaşa bırakılmıştım.

Sonra bana rehberlik eden tepeden tırnağa kadar siyahlara bürünmüş bir zat... Bir zatki bu kıyafetile Dante'nin Divin komedisindeki eşhası hatırlatıyor. Yalnız melek mi? Zebani mi? Bir türlü kestiremiyordum.

Dimagım fikirlerin tehacümile âdetâ mahşer halinde, bir fikri diğer bir fikir kovalıyor. O kadarki bir dakika kendimi ölmüş bile farz ettim. Bana üç köşe bir kâğıtta yazılı suallere cevap yazmamı söyledikleri zaman elim, bir otomat eli gibi, hareket etti. Zihnen o kadar şuriş içinde idim ki, bugün o yazdıklarımı tekrarlamamı isteseler bir kelimesini bile hatırlayamayacağım dan eminim.

Gözlerimi bağladıkları zaman kendimi bir dakika için kurbanlık koyuna benzettim. İradem uyuşmuştu. Bu halle büsbütün karıncalandı. Kapiya indirilen darbeler ve içerden gelen tanıdığa benzeyen, fakat yabancı da telâkki edilebilen bir ses "Kimdir o?.." diye sesleniyor. Rehberim cevap veriyor: "Nur ve Ziza isteyen bir haricî.." Demek ben haricî imişim. Fakat ben karanlık oda da haricî irtibatı kesilen bir kimse değilim idim?.. Demek bu yer içten içe giden bir âlem. İçerideki ses devam ediyor: "Onlara kim kefil olacak?.." Rehber cevap veriyor: "Ben - kendim." Bana tekeffül eden bu zat acaba beni tanıyor mu diye bir lâhza düşündüm ve sesinden hüviyetini tahmine uğraştım. Hayır tanıyıordum. Peki şu halde beni tanımayan bir kimse nasıl bana kefil olabilir?. Bu hal, zan ederim, azamî bir hüsnü niyetin, bir iyiliğin delili olsa gerek.

Ana Baba bir bir kardeşin diğer kardeşe kefil olmakta te-

reddüt ettiği bir dünyada ve zamanda hiç tanımadığı bir kimseye böyle bir açık yüreklilikle içten gelen bir sesle tekeffül eden zata minnettardım.

İçeri alındığımı sanıyordum. Benim gibi bir kaç kişi daha var galiba. Elele yediliyoruz. O zat yine konuşuyor ve bize seyyahatler yaptırılıyor. Birinci seyyahat - İkinci seyyahat.. Üçüncü seyyahat. Bize bunların manası soruluyor.

Kimde takat varki cevap verebilsin. Ben değil böyle remzi bir seyyahatten mana çıkarmaya, ismimi sorsalar ismimi söylemeğe bile muktedir değilim. O lahuti ses yine devam ediyor, seyyahatleri izah ve beyan ediyor. Bunlar ne manalı şeyler.. ve nekadar isabetli bir görüş mahsulü! Bize yemin teklif ediyorlar. "Evet," diyoruz. O ses izah ediyor: "Bu yeminde iman ve itimadımıza, Vicdan ve düşüncelerimize mugayir bir şey yokmuş. Böyle bir yemine evet diyemiyen kimse mutlak bir dimağ hastası olmalı." Yemin ettikten sonraki bir kaç dakikalık zaman içinde zihnim yine seyyahatlere takılı elime değdirilen ateş, parmağı dokundurduğum su, toprak ve sonra yürümeme mani olan şeyler..

O müşfik ses yine devam ediyor ve teker teker soruyor: "Nazırı evvel kardeş hariciler için ne istiyorsunuz?.." O cevap veriyor: "Nur ve Ziya,, Üstadı muhterem. İkinci Nazır Kardeş..... O da aynı şekilde cevap

veriyor. Sonra bir kaç kişiye daha soruyor. Onlar da o şekilde cevap veriyorlar. Ses daha tatlılaşıyor ve Cemaate aynı suali soruyor. Onlar da gök gürlemesini andıran bir ahenkle Nur ve Ziya diye bağırıyorlar. Gözlerim çözülmüyor.

Bir karanlık.... Sonra bir müselles içinde ışıklı bir göz irtisam ediyor. Gözlerim ona takılı iken diğer ışıklar birer birer yanıyorlar..... Etrafıma bakıyorum. Gülen bir çok sevimli ve muhterem yüzler. Bu yüzler arasında aile dostlarımdan, şahsi dostlarımdan olanlar da var. Bana ne mutlu.... Kürsüdeki Üstadı Muhterem bir kılınça vurarak kardeşliğimizi teker teker ilân ediyor. Demek artık hayalimde bir ümid ışığı halinde beliren emellerim tahakkuk etti. Babamın ve sevdiğim dostlarımla yolumdayım. Yeni bir âleme doğdum. Yeni bir âlem de içimde doğdu.

Bir baba dostu beyaz önlüğü mü belime bağlıyor. Bu sai ve amelin bir remzi imiş.... O dakika dimağımda karanlık oda tekerrar canlanıyor ve kendi kendime şöyle diyorum:

— Ey Reşid... Şimdi rüşdün yoluna girdin. Çünkü zülmetten nura çıktın...

Reşid Güvengil

Ölmez Sözler

Hayatın gayesi şahsın serveti değil, saadetidir.

Aristot

Bütün ideallerin tabii bir esası ve tabii olan her şeyin de ideal bir inkişafı vardır.

Aristot

Cahilleri talim, zayıflara yardım, biçareleri himaye insanlar için esas umde olmalıdır.

Kendi zaafına karşı cesur ol. Hakikati irae ve müdafaa yolunda şecaat göster.

Namuskârane her sa'y mühteremdir.

Ahlâkı ifsat edici kitap yazanlar ve bu suretle zayıfların cehlinden istifade edenler vicdanlarını satanlardır.

İyi ahlâk sahibi olanlar hakikati ararlar ve onunla âmil olmaya çalışırlar.

Şefkat bütün insanlar arasında bir bağ vücuda getiren karşılıklı hayır. hahlık duygusudur.

İnsanı yükselten, ona fedakârlık ve mahviyet veren faziletlerin kâfesi şefkatten doğar.

Masonluk Felsefesini Hangi Esaslara İstinat Ettirir ?

★ Ali Atıf Yönel ★

Modern Masonluk, bundan iki asır evvel, eski amele loncalarının pek az tâdile uğramış kadrolarından teşekkül ettiği zaman, kendisine düşen medenileştirmek vazifesinin azametini pek çabuk anlamış, bu vazifeyi ifa edebilmek yolunda, henüz doğmakta olan ilmin halde ve istikbalde tezahür eden ve edecek hakikatleri ile tetabuk edebilmek için, esaslı ve umumî bir hakikate istinad etmesi lâzım geldiğini derhal idrak etmişti.

Âlimler ve filozoflarla birlikte bütün düşünen insanlar, o zaman kâinatın hakikaten muğlak olan ve o zamanlarda muteber sayılan bilgileri baştan aşağıya kadar tecdit etmekle meşguldü. Akli bir kaynaşma cemiyeti işgal ediyordu. Bütün eski itikatlarla dinî dogmaları gözönünden uzak tutmak suretiyle, hiç olmazsa gizlice, hakikati yeni usullerle tespit ve tâyine çalışıyorlardı. O zamanlar âlimler büyük tabiat âleminde gördükleri alâimi araştırmak suretiyle bunların sebeplerini keşfetmeğe ve böylece tabiatın değişmez esrarına nüfuz ederek onun kanunlarını tespit etmeğe ve hakikati sahiha ve mutlakayı idrak edebilmek için tabiati ve

onun kanunlarını tanımağa çalışıyorlardı. Zamanın en ileri gelen filozofları, fizik fenomenler arasında mevcut olan sıkı irtibatları tasnife tâbi tutmak suretiyle bir ilmî metod vücuda getirmişlerdi ki, bu da tecrübe ile sabit olan vâkialar arasında-ki münasebetleri ölçmekten ibaretti. Bu filozoflar kâinatın birliğini ve müdavemetini görmüşler ve bunların muhtelif eşkâlini ve müşahebetini tam ve umumî bir katiyet içinde ifade etmek için buna mahsus bir lisanın vücuduna ihtiyaç görmüşlerdi ki, bu lisan da riyaziye lisanıdır.

İşte bu müşahedata ve bu müşahedatı kısmen olsun ifade edebilecek olan bu riyazî lisan istinaden büyük filozoflar, hurafeler ve hayaller üzerine müstenit bulunan çürümüş ve kurtlu binaya, kudretli zekâlarıyla balta darbeleri indirerek yeni bir felsefe binasının temelini atıyorlardı. Filvaki hakikatin felsefesi üzerine kurulumak istenilen bu bina, henüz natamamdır ve hâlâ hurafeler ve bâtil itikatlarla doludur. Fakat cemiyetin idrakini uyandıрмаğa, fikrî kabiliyetlerini harekete getirmeğe ve nihayet insanın tabiat içindeki rolünü be-

lirtmeğe ve onu tabiat içindeki hakikî mevkiine oturtmağa ve hiç olmazsa bu mevkiini tâyine hadim olmuştur.

Bütün Onsekizinci Asrı dolduran bu fikrî hareketler, bu tetkikler, bu yorulmak bilmez araştırmalar, insanların kendi dehalarının mahsullerini ortaya koymak istedikleri birçok fikir âbideleri gibi, ikmal edilememiş olarak kalmışlardır. Bununla beraber bu fikir mahsulleri şimdiye kadar teşebbüs edilen sentez gayretlerinin en kudretlisini temsil ettiği için en ziyade tebciile şayandır ve bâzı müteferri aksamı sakit olsa bile yeni bir zihniyetin bundan böyle sağlam temeller üzerine iyice mücehhez olarak iclâsına yol açtığı için ve büyük eseri yıkılmaz temeller üzerine oturttuğu için hayretle temaşaya lâyıktır.

İşte bu yeni zihniyet Masonluğun ta kendisidir. Çünkü Masonluk cemiyet halinde yaşayan insanların hareketlerini intizama koymağa ve onları hayalâtan ve indî kıymetlerin tesirinden uzak tutmağa çalışan ve iyi düşünebilmeleri, iyi anlamaları ve iyi muhakeme edebilmeleri için, zihinlere nurun nüfuzuna mâni olan örümcek ağlarını yırtmağa çalışan ve ancak zihinler bu örümcek ağlarından tathir edildikten sonra müfekkireye nüfuz edebilecek olan nurun şaşası içinde hakikati aramağı ve bu hakikati mensuplarının ve herkesin enzârı

dikkat ve tetkiklerine arzetteği, kendisine hedef ittihaz eden bir meslektir.

Eski mistiklerin bâtıl hayalleri yavaş yavaş gerilemekte ve mevkiini müspet ilimlere terk etmektedir. Nihayet hudutsuz kâinatın içinde insan, kendisinin hususî ve imtiyazlı bir mahlûk olduğu zannından fârîğ olmağa başlayınca ve iptidası ile intihası hep bir olan eski itikadın boşluğunu anlayınca, büsbütün yeni esaslara istinad etmesi lâzım gelen ve ahkâm ve kavaidinin zaman ilerledikçe tespit edeceği yeni bir cemiyeti inşa etmek lüzumuna kani olacaktır.

Bütün hakikatlar bir ana hakikatin kanun şeklinde tecelli ettikten sonra inkişafından başka bir şey değildir. Ortada reddi kabul olmayan ve bütün kâinata hâkim olan bir irade vardır ki, bu irade içinde insanların da, tabiati dolduran bunca unsurlar arasında, tıpkı bunlar gibi bir unsur olduğundan gayri bir rabita aramak için insanın bir hususiyeti ve imtiyazı olması lâzımdır. Şu halde, madem ki insanlar da diğer mahlûklar gibi tabiatın ve tabiat unsurlarının bütün avamiline ve bütün müessiratına ve netayicine tâbi oluyorlar, cinslerine has olan hususiyetlerden gayri acaba hangi hususiyete malik bulunuyorlar?

Tabiat, onu hangi ölçü ile müşahade ederseniz, kullanılmayan bir kudreti ihtiva etme-

mektedir. Esasen fizik ilminin istinad ettiği birinci katıyet de budur: Cihan birdir. Ortada enerji mübadelesinden, şekil değiştirmeden ve istihalemeden başka bir şey yoktur. Her şey müteselsil bir tesanüt içinde, zaman ve mesafe içinde cereyan eder. Bu zaman ve mesafenin hudutlarını ve devamiyetin nihayetini tasavvur etmek mümkün değildir. Enerjilerin mevcudiyet, mukavemet ve müessiriyeti, bugün bir hendese muadelesi gibi sabittir.

Beşerî ilimler henüz çocukluk devirlerini geçirmekte oldukları sıralarda, insanlara, belki de bir hususiyet atfedilirdi. Çünkü o devirlerde ispat edilemeyen her şeye, tabiat üstünde bir mâna vermekten başka çıkar yol yoktu. Halbuki bugün bir insan bir taş atsa, bu taşın ne için hareket ettiğine dair hiç kimsenin en küçük bir şüphesi dahi olmaz. Fakat bu taş bir yanardağdan fııksırsa veyahut yıldırım bir ağaca çarpsa bir vahşi bu hâdiseyi korkunç bir kudrete atfeder ve bu kudreti tasavvur edebilmek için o vahşi, hayalinde bir dev veya bir cin icadeder.

Tabiat ve fizik esrarı çözüldükçe bunların sebepleri birer birer anlaşılmıştır. Halbuki insanlar binlerce ve binlerce senelerdenberi bu gibi bâtil zanlar ve itikatların tesirleri içinde yaşadılar ve bu bâtil itikatlara ise hem ilmi ve hem de te-

rakkiyi binlerce seneler boğmuştur.

İşte Masonluğun vazifelerinden biri de bâtil itikatlara karşı mücadele etmek ve bu suretle ilme ve terakkiye hizmet etmek olduğu gibi, tabiatın gösterdiği zeval bulmaz hakikat ve prensiplere kıyasen bir felsefî ah-lâkiye kurup onu yaşatmaktır.

Bu müsahebemizin unsurları 14 üncü derece ritüelinden mülhem olarak tertip edilmiştir. Bu ritüelde kâmil üstadlar artık ritüellerde okudukları metinler üzerinde değil, daha ziyade bu metinlerin ihtiva etmekte olduğu hafî mânaları teferrüs etmek yolunda çalışmağa davet edilmektedirler.

Şu halde bu hafî mânalar ne olabilir?

Masonluğun ilk kademesine ayak bastığımız zamandan itibaren fikirlerimiz mütemadiyen tabiata, ecrâmı semaviyeye, ilme ve dolayısıyla hendeseye, riyaziyeye ve biraz sonra da hikmete ve aklı beşere imale ediliyor ve sistematik surette yapılan bu imale ve teşvikler de, mütemadiyen gene tabiatan, ecrâmı semaviyeden, hendeseden ve riyaziyeden alınan rümuzat ile takviye ediliyor. Demek oluyor ki, bu hafî mânaları teferrüs etmek için müfekkiremiz bu saha üzerinde çalışmağa doğru sevk ediliyor. 14 üncü derece ritüellin bir yerinde deniliyor ki:

"Allah ile rabitaları bulunduğu na insanları iknaa çalışan ruhaniler de putperest, muhayyilelerine göre Allah icadeden hayalperverler de putperest, ne maddeyi ve ne de maddenin gayrisini bilmeksizin maddiyun ve mukavviyunun oynadıkları damayı oynayan filozoflar da putperest, Allahı insanlara mahsus olan kahr, âdil, kaadir ve lâtif, basir ve semi' sıfatlarıyla tavzif ve insanların fezaile veya bazan da zemaimi ile terkip ederek insanlaştırmak suretiyle Allaha ibadet eden saf ve sadediller de putperesttir."

Ritüele göre bu gibiler neden putperest oluyorlar? Çünkü bunlar Allahı tasavvur edebilmek için zihinlerinde bir cisim veya bir hayalecessüm ettiriyorlar, daha doğrusu bunlar bir cisim veya bir hayal icad ediyorlar ve bu hayali zihinlerinde tebellür ettirebilmek için, ritüelde denildiği gibi, bu cismi veya hayali insanların fezaile ve bazan da zemaimi ile terkip ederek insanlaştırıyorlar.

Şu halde ezminei kadimede ecrama, taşlara, yılanlara, öküzlere velhasıl ecsama veya tasvirilere tapan insanlar putperest oldukları gibi, hayallerinde Allahı insanlara has olan eşkâl ve ecsama kıyasenecessüm ettirenlerin dahi tabiatıyla putperest sayılmalari lâzım geliyor. Binaenaleyh ritüelin tarif ettiği ve dolayısıyla tehi ettiği şekilde putperest sayılmamak için, ritüelin o fıkrasında tasvir ettiği zihniyet tarzından

tecerrüd etmiş olmak icabediyor.

Fakat bu zihniyet tarzından tecerrüd etmek okadar basit bir işmidir? Hayır. Çünkü bunun a ş ı l m a s ı güç, büyük bir seciye ve ahlâk ve azmı sebata mütevakkıf bir sürü maniaları vardır. Bu manialar beşer tarihinin iptidasından bugüne kadar asırlardan asırlara, devirlerden devirlere ve nesillerden nesillere sayısız siyasî, içtimai ve zarurî hâdiselerin, inkilâbat ve tahavvülâtın, hayat ve idamei mevcudiyet icaplarının neticesi olarak bizlere kadar intikal eden ve haberimiz olmadan tahteshuurumuza yerleşen ve yine haberimiz olmadan sırası geldikçe âmalimize tesir eden ve bu itibarla selâmet ve bitarafî ile muhakeme etmek imkânımızı selbetmeğe mütemadiyen sâî olan hurafat, bâtil itikadat, safsatalar ve uydurmalarıdır.

Şu halde biz mefkûremizi istilâ eden ve bitarafîlikle düşünebilmemize, muhakeme edebilmemize mâni olan bu safsatalardan zihinlerimizi kurtarır sak ve muhayyilemizi saran bu örümcek ağlarını yırtabilirsek, ancak o zaman bütün safiyetini istirdat etmiş bulunacak olan zihni beşer, esasında müspet ilimlerden ve objektif vâkıalardan ibaret olan nurun müfekkireye bilâ manîa nüfuzıyla ve bu malzeme ile düşünmeğe ve muhakeme etmeğe imkân bulacak ve böylece sâfiyetini, teimzliğini, ciyadetini kazanmış olan

müfekkire, muhakemenin kuvvet ve kudreti ile indî kanaatlerin yolunu kapamış olan hakikatı, hakikati sahiha ve mutlakayı idrak etmiş olacaktır.

Mason olabilmek için bir kimse aranılan evsaf meyanında bir de *hür insan* olmak şartı vardır. Burada kastedilen hürriyet umumî mânada hepimizin bildiği siyasî hürriyet değildir. Vâkia siyasî hürriyet de aranılır. Nitekim daha yukarı derecelerde siyasî hürriyetin istirdadı keyfiyetinden ve bunu temin hususundan dahi ayrıca bahsedilir. Fakat Mason zihniyeti ve Mason felsefesi bakımından aranılan hürriyet, zihni ve fikri beşeri pençesi altında ezen ve onu esir gibi kullanan bâtıl itikatların, hurafelelerin ve ihtirasların yıkıcı tesirlerinden başka bir şey olmayan esaretinden kurtaran hürriyettir ki, bu da hakikati görebilmek için, zihinlerin, yukarıda bahsettiğimiz gibi, kendisini istilâ eden örümcek ağlarının tathiri ile elde edilebilecek bir nedicedir.

Esasen gene 14 üncü derece ritüelinde bahsi geçen bir talâ ve tathir merasimi vardır. İşte bu merasim de, yukarıda kaydettiğimiz tathir ve tasfiye anâliyesinin bir rumzundan başka bir şey değildir.

Gene 14 üncü derece ritüelinde bir deltadan bahsediliyor. Delta hepimizin bildiği gibi bir müselles içinde yazılı İbranice

dört harften ibarettir. Bu harfleri kimse okuyamamıştır deniliyor ve ancak tam Mason olunca okunabileceği söyleniyor. Şu halde bu harfler tam Mason olunca, yani zihinler tathir ve tasfiye edilince ve bu suretle hakikati idrak kabiliyeti temin edilince okunulabilecektir, demektir. Ritüele göre bu harfleri herkes kendi idrakine göre okuyabiliyor ve bu harflerin ifade ettiği mânayı, kimisi Allah, kimisi Yehova, kimisi kudret ve kimisi lâyetenahi şeklinde anlıyor ve mesleğimiz bütün Masonları kendi anlayışlarında tamamiyle serbest bırakıyor ve kimse kimseye bu husustaki kanaatini icbar edemiyor ve hattâ, daha ileriye giderek bir Masonun anlayış tarzına tecavüz edildiği zaman, diğer Masonlara, bu tecavüze mâi olmağı ve tecavüze uğrayanı müdafaa etmeği emrediyor.

Bizim bir de haceri mikâbımız vardır. Haceri mikâb müspet ilim ve fennin bir remzidir. Onun satıhlarında yazılı birtakım harfler vardır ki, bu harflerin her biri zihinleri kâinata, tabiî kanunlara, hikmete ve hulâsa müspet ilimlere, bir söz ile hakikat yoluna imale etmek maksat ve gayesini istihdaf etmektedir.

Nihayet, Mason felsefesine göre, kâinat içinde insan mütemadiyen inşâî olan bir sebebin muvakkat ve mükerrer bir mahsulüdür.

Masonluk

Tarih, prensip ve gayeleri

★ İbrahim Hoyi ★

Harici dünya Franmasonluk müessesesini, denebilir ki pek nakıs bir şekilde tanımış ve yanlış anlamıştır. Hattâ yeni girilenler bile, bu mesleğimizin hakiki vasıf ve karakterini pek müphem bir şekilde kavrarlar. Çoğu masonların gözünde de; gördükleri, geçirdikleri eşkâl ve merasim her şeydir ve masonluk da bunlardan ibarettir. Oysa ki, bu eşkâl ve merasimin ifadelediği bir takım gizli ve derin manâları vardır ve bir masonun da cehdû gayret edip içine dalacağı, künhüne varmağa çalışacağı işte bu eşkâl ve merasim anbalajının katmerlerindeki gizli bu manâlardır. Nettekim bir mason locasının mevcudiyeti, masonlar arasındaki kardeşliği bütün kudret ve azameti ile meş'alelendirir; ve çeşitli masonluk merasimi, ma'bedin tavanında, duvarlarında, mihrabı üzerinde nakışlanmış remz, semboller; envarın takdığı önlük, eşarplar, mücevherler her mason kardeşin öğrenmesi gerektiği mühim bir mana taşır.

Bazı mason muharrir ve müellifler, masonluk tarihini iki devreye ayırırlar:

Birinci devre: Kuruluşu zamanından 18. inci asrın başlan-

gıcına kadar.. ki, bu muharrirlerin kanaat ve iddialarına göre, cemiyet sinesine yalnız ameli masonları, yani duvarcıları, şu veya bu şekilde mimarlık mesleğinden olan işçi, zanaatçıları almakta; memleket ve dil ayırımı gözetmeksizin onları birer dünya vatandaşı, birer kardeş telâkki ederek bîr araya toplamakta, birleştirmekte idi.

İkinci devre: Yahut bu günkü devre ki, 18 inci asırdan başlayarak bu güne kadar, muhtelif meddü cezirler çizer-ek, türlü türlü menşurdan geçerek ulaşmış ve sürüp gitmektedir. Bu devreye speculative = fikri masonluk adı verilmektedir. Cemiyet, artık mensuplarını, sadece el emeği ile çalışıp maddî binalar dikenler arasında seçmekte, manevî bir ma'bet, âlemsümül birlik, âlemsümül ahenk ma'betni kurmağa gönül verenleri de saflarına almaktadır.

Fakat, mason edebiyatında bu yük isim yapmış bazı muharrirler ise, bu bölümü, yarı mason tarihinin böyle iki devreye ayrılması işini tamamiyle hatalı bulmakta, tasnifin yanlış temel üzerine oturduğunu söylemektedirler. Bunlara göre, ameli duvarcı ve işçi olmayanlardan gayrisinin 18 inci asırdan evvel

mason tarikatine alınmadıkları, hakikatin tam bir ifadesi değildir. Nasıl ki, meşhur İngiliz masonlarından Elias Ashmole, yukarıda saydığımız mesleklerden hiç birisinden olmadığı halde 17 nci asrın ortalarında masonluğa girmiştir. Bu tek hadise dahi, masonluğun o zamanlarda bile sadece Operative = ameli olmadığını gösterir. Yine bu muharrirler, bugünkü fikri masonluğun menşeiini 18 inci asır başlangıcından aldığı hükmüne itiraz etmektedirler. Çünkü, diyorlar, değil yalnız İngiltere'de bütün dünyada masonluğun yeni baştan hayat bulmasına büyük yardımları dokunmuş bir takım şahsiyetlere, böyle bir tasnif ile mukaddes sahtekârlık, hilebazlık isnad edilmiş olur. Oysa ki, bu masonluk kahramanları, devirlerinde; muhitlelerinde sevilip, sayılmış; meziyet ve faziletleri yalnız meslek kâdeşleri tarafından değil vatan-daşları tarafından da takdir edilmiş, övülmüş insanlardı. Fikri = Speculative masonluğu bu şahsiyetler geliştirmiş ve yaymışlar, hayata gözlerini yumup, nöbetlerini savdıktan sonra da, arkalarından gelenler ay-nı meş'aleyi taşımışlardır.

Binaenaleyh; masonluğun mebdai ne zamandır, ne vakit ameli olmuştur, diye kesin bir kanaat beslemek yanlıştır.. İşte bu muharrirler böyle diyorlar...

Yine bazı muharrirler, (ma-

son edebiyatı ile uğraşan muharrirler) masonluk müessesesi prensiplerini Hazreti Âdem'e kadar ulaştırırlar. Bu iddia, ortada tarihî gerçekliğini göstermeğe yarayacak müsbet bir delil olmamasına rağmen, bazılarına pek mülâyim gelmektedir. Bunlar diyorlar ki:

— Masonluk nedir?.. Masonluktan anlıyoruz?..

Cevap veriyorlar:

Masonluk, diyorlar, remz ve senbollerle gösterilip, tarif edilen, resimlendirilen bir ahlâk sistemi; fen öğrenimi ve fazilet tatbikatıdır; Beşerî ve ilâhî şeyleri, ve bütün insanlara vacip olan ahlâkî vazifeleri kucaklayan bir ilimdir.

Şimdi, tanrı suretinde ve ona benzeyerek yaratılmış olan Hazreti Âdem ise mükemmel, efdalı mahlûkattan başka bir şey olmazdı. Bu itibarla, biraz evvel arz ettiğim, malûmatı bilmekte, bu yüksek ilim ondan gizli bulunmamakta idi. Bu bilgiyi, o, evleviyet ve tabiatıyla kendi sülbünden gelenlere öğretmiş, aşılamaştı. Fakat zaman geçtikçe, asırlar akıp gittikçe, Hazreti Âdem'in bildiği ve öğrendiği bu hakikatler, ters ve aykırı tefsirlerle yavaş yavaş aslını kaybetti, bambaşka bir hüviyete büründü, insan oğlunun muhayyilesinde yarattığı, tuhaf ve garip menşurlardan geçerek gizli ve merak çekici bir renk aldı; bu suretle düşünmeyen, kafası-

nı yormayan kitlenin, kalabalığın akidesi şeklinde dal budak salan batıl, mevhumat dolu sistemler aldı yürüdü. Fakat, beri yanda hakikî bilgiye sahip bir takım insanlar ise uzun deneme, araştırmalardan sonra değerli buldukları kimseleri bu "gerçek esrar" dünyasına almakta idiler.

Mesleğimizin bize öğretip bellettiği remzî, senbolik dersin gizli manasının parlak ışığında, "masonluk beşerî ve ilâhî şeyleri kucaklayan ilim" olduğunu ifade ederken muazzam, müna-kaşa götürmez bir hakikatı haykırışımızı bir kere daha söylemeğe bilmem lüzum var mı?.. Şu noktaya bilhassa işaret edelim ki, tabiatın en gizli, en derin muamma ve sırlarından bazılarınun künhüne varmak için tutulacak biricik yol, masonik senboller içinde gizlenen manâyı araştırmak, masonî tedrisatın Esoteric yani batınî doktrinlerini mütalea etmektir.

Şimdi yine eskilere dönüyoruz:

İlk insanların sahip olduğu bilgiler herkesin malı olmaktan çıkıp, ancak "gerçek esrar" a ağâh edilenlere fâş olmağa, masonluk mücerret spekülâtiv bir tarz izlemekle balmayıp; aynı zamanda amelî bir hüviyet almağa başlayınca, tekrislerin yapıldığı rühban kolejleri de bütün ilim ve dünyevî bilgilerin mahzeni haline geldiler.

Birçok noktalardan mason kardeşliğini benzerlik arz eden gizli cemiyetlerden en eskisi ve eski çağlarda vücut bulmuş olanı, bir deyimle, hemen hemen ta tufan zamanında rastlayan "Cabiric" cemiyetidir. Mason cemiyetinin amelî devresinde bu teşekkülü en fazla andıran kadim cemiyetlerden biri de İonia ların (Anadolu Yunanlığı) Dionysiac zanaatçıları derneğidir. Profesör Robinson Brewters Edinburgh ansiklopedisinin "kavs, kemer" bendinde şöyle demektedir:

İonia Dionysiac teşekkülü, tıpkı orta çağlarda katedralleri, manastır ve kiliseleri inşa etmek inhirasını ellerinde tutmuş olan Franmasonlar kardeşlik ocağı gibi, ma'bet ve stadyomları yapmayı üzerine almış, hattâ bunu kendisine inhisar ettirmiş bulunan mimarlarla mühendislerin kurduğu büyük bir korporasyondur. Gerçekten Dionysiac'lar, bir çok bakımdan bugün mason diye adlandırdığımız mistik kardeşlik teşekkülüne bir hayli benzerdi. Dionysiac'lar, yabancıları içerlerine almaz, onlara iş vermezlerdi; birbirlerini işaret ve alametlerle tanırlardı. Namına şanına Teos'da muhteşem bir âbide dikdikleri Bacchus'un tedris ve irşadiyle bazı, muayyen esrarengiz doktrinleri tatbik ve bu ma'bette, işte güneşi, binaenaleyh tek bir tanırının dış senbolü olan güne-

şi temsil eden Bacchus'ün esrarını muazzam ayinlerle tesit ederler, bu gizli esrara alınmayan, ağâh edilmeyen herkese "avam" adını verirlerdi..

Franmasonluğu kadimliğe bağlayan zincirin bir halkası da, Romadaki mason cemiyetini i-

çinde barındıran Roma Kolejleridir.

Bu kolejler mason tarihinde ne gibi bir rol oynamışlar. Yazılı masonluk kanunları nelerdir?.

Bu noktaları başka bir yazımızda sözgelışı etmeğe çalışacağız.
İbrahim Hıy

Mason Devlet Reisleri

Masonluk, asırlar boyunca, kendi çatısı altında pek çok büyük adamların (filozof, müverrih, devlet ve hükümet adamı, edip, muharrir, san'at-kâr., ilh.) çalışmalarına şahit olmuştur. Bu nüshada mason olan devlet reislerinden bir kısmının isimlerini dercediyoruz:

Dük de Loren (1708-1765) - Fransua I unvanıyla Almanya İmparatoru olmuştur.

Adolf Fredrik (1712-1771) — İsveç Kralı.

İkinci Fredrik (1712-1786) — Prusya Kralı ve İskoçya eski ve makbul rit'inin müellifi.

J. Washington (1732-1799) — Amerika Cumhurbaşkanı.

Fredrik de Gal (1738-1820) — İngiltere ve İrlanda İmparatoru.

Jozef II (1740-1790) — Almanya İmparatoru.

Kustav III (1746-1792) — İsveç Kralı.

Şarl XIII (1748-1818) — İsveç Kralı.

Fredrik Vilhelm Şarl (1754-1816) — Vortenburg Kralı.

Maksimiliyen I (1736-1825) — Bayyera Kralı.

Jorj IV (1762-1830) — İngiltere İmparatoru.

F. Wilhelm III (1770-1840) — Almanya İmparatoru.

Kustav IV (1778-1837) — İsveç Kralı.

Leopold I (1790-1865) — Belçika Kralı.

Vilhelm II (1792-1849) — Holanda Kralı.

Don Pedro I (1798-1834) — Brezilya Kralı.

A. Lincoln (1809 - 1865) — Amerika Cumhurreisi.

Jorj V (1857-1878) — Hanovr Kralı.

Şarl XV (1826-1872) — İsveç Kralı.

Oskar II (1829-1907) İsveç Kralı.

Fredrik III (1831-1889) — Almanya İmparatoru.

Gambeta (1838-1882) — Fransa hükümet reisi.

Edward VII (1841-1910) — İngiliz Kralı.

Kadın Masonluğu

★ I. M. A. ★

Kadınların Mason mesaisine iştirakleri meselesi muhtelif memleketler localarının ruznamelerinde uzun zaman-danberi bir mevki mahsus işgal etmektedir. Bu hususta dermeyan edilegelen fikir ve mütalâalar dağılmış ve henüz katı bir neticeye varılmamıştır. Bâzıları locaların dahilî mesaisine kadınların kabul olunmalarına mâni olan bütün hailleri crtadan kaldırmak ve bu suretle Mason birader ve hemşireleri arasında tam ve mükemmel bir müsavat temin etmek isterler. Bâzıları da alelâde localarınki-ne benzer bir ritüel ile kadınlara mahsus localar teşkilini iltizam ederler. Nihayet locaların bir kısmı mühimmi oldukça radikal bir sureti hal bularak Mason anasına, zevcesine, hemşiresine ve kızına locaların ritüelik olmayan mesaisinde geniş bir hisse ayırmak ve bunların talim ve terbiyeleri için beyaz celseler teşkilâtı vücuda getirmek mütalâasını dermeyan ederler. Bu Mason kadın ve kızları, İsviçre vesair memleketlerde yapıldığı gibi, ihtisasları kabili inkâr olmayan bütün terbiyevî ve insanî işlere iştirake davet olunacaklardı ki, kadınların Mason mesaisine bu yolda vakfı nefis etmeleri kendileri için serbest bir meslek mahiyetini alacaktı. Kadınları

Mason mesaisinden uzaklaştırmak istiyen biraderlerin adedi gün geçtikçe her memlekette mâkul sebeplerle azalıyordu.

Kadın tekris eden Mason teşkilâtının 1917 senesinden evvelki tarihini şöylece hulâsa edebiliriz:

Orta asra çıktıkça kadınların başlıca İngilterede sanayi cemiyetlerine kabul olundukları görülür. 1730 tarihinde Fransada Fran Masonlukla alâkadar olduğunu iddia eden bir cemiyet zuhur etti. Bu cemiyet *Fidelite* tarikatı idi. İğtimalarına kadınları kabul ediyordu. Bunun rumüzleri denizcilikten alınmıştı. Dört derecesi vardı: Garçon de Cabine, Maître, Commandant, Vice - Amiral.

Bu tarikat iki sene sonra mevkiini başka tarikatlara terk etti. Bu tarikatlar kadınları muntazam âza sıfatıyla kabul etmezlerdi. Fakat bâzı merasime kabullerini temin edecek tanışma işaretleriyle tekrisleri yapırdı.

Bu tarikatlardan sonra muhtelif memleketlerde mesailerine kadın kabul eden başka tarikatlar gelmiştir. *Bûcherans* yahut *Fendeurs* namını taşıyan ve 1747 senesinde teşis etmiş olan cemiyet bu cümledendir. Bu cemiyet başlıca merasimini daha evvel İtalyada mevcut o-

lan Carbonari cemiyetinden almıştı. Fendeur'lerin içtimagâhına *Cour à Bois* denilirdi ve bir ormanı temsil eder sayılırdı. Reis *Père - Maître*, erkek ve kadının âzası da *Cousines* ve *Cousins* unvanını taşırlardı. Bu cemiyet halkın fevkalâde itibar ve muhabbetine mazhar oldu. Ve Fransanın yüksek mehafiline mensup kadın ve erkekler kendilerini bu cemiyete kabul ettirdiler. Bu muvaffakiyet bir çok mümasil cemiyetlerin teğekkülüne sebep oldu. Haricî karakterleri mektum tutulan usulleri ile Masonluğa benzeyen bu müteaddit gizli cemiyetler kadını muntazam âza gibi içlerine kabul etmek suretiyle zaten rakipleri olan Masonluktan ayrılıyor ve bu hareket ummanın teveccühünü arttırıyordu.

Senelerden beri devam eden Mason ihtilâfının sükûnet bulunduğu 1774 tarihine doğru *La Grande Loge rêélue* namındaki müessese *Grand Orient de France* unvanını aldıktan sonra adoption localarını tanıdı. Kadınları kabul etmekte olan bu localar için kendi kontrolü altında yeni bir ritüel tanzim etti. Bu ritüel *Apprentie*, *Compagnonne*, *Maitresse* ve *Parfaite Maitresse* namlarıyla dört dereceyi ihtiva ediyordu.

Aynı tarihte Londrada Masonluğa kabul edilen Cagliostro burada Mısır ritine göre birkaç loca tesis etti. Bu localara müsavi sayıda erkek kadın kabul olunuyordu. Cagliastro halkı bu

yeni Mason localarına teşvik ve tergipten hâlî kalmıyordu. Bu localarda tekris ömür uzunluğu maddî manevî teceddüt ve ruhanî hâkimiyet ile kıymetlendirilirdi. Cagliastro Pariste kendisine pek çok sâlik buldu. Bilhassa kadınlardan yirmi kadar sâlik kendisine Strasburg seyahatinde refakat ettiler. Bu sâlikler arasında yüksek unvanlar taşıyan erkek ve kadınlar vardı. Bunların içinde en marufu Cardinal de Rohan olmuştur. Cagliostro'nun tesis ettiği bu localardan birine Luxembourg dukası üstadı âzam intihab edildi. Cagliostro kiralıçenin gerdanlığı meselesine karıştırılarak dokuz ay mahpus kalıktan sonra Fransadan çıkarıldı. Ansiklopedilerde *Célebre aventurier* diye tavsif edilen bu adam Fransa, Almanya ve Rusyayı dolaştıktan sonra daha büyük roller oynamak niyetiyle Romaya gitti. Fakat İtalyanın ruhban sınıfı Cagliostro'nun İtalyada faaliyetini müsamaha etmediklerinden tevkiif olundu ve hapishanede öldü.

1775 tarihinde Saint Atoine locasının himayesi altında Pariste teessüs eden bir adopsiyon locası *Grande Maitresse du Rite adoptif* diye anılan Düşes dö Burbon'un riyaseti altına verildi. Yine bu sene içinde *Neuf soeurs* ve *La Candeur* isimleriyle iki loca açıldı. *Voltaire*'in bu ikinci locaya kabulü kilise âleminde büyük bir heyecana sebep oldu. Hattâ bu âlim adama

dnî merasim yapılmadı ve neuf soeurs locası 1778 tarihinde ta- kip ve taziyka uğradı.

Büyük İhtilâl esnasında Ma- sonluktan hiç bahsolunmaz ol- du. İmparatorluk zamanında ise localar tekrar canlandılar. 1803 senesinde statülerin tet- kiki sırasında Gran oryan Na- polyon'un teveccühünü kazan- mak için büyük vazifeler ihda- sından sarfınazar etti. Bu vazi- feler yeni rejimin ileri gelen general ve memurlarına tevzi edildi. Kadın kabul eden adop- siyon locaları bu sırada çoğal- yıyor, saray kadınları ve bir kısım papaslar bu adopsiyon loca- larına giriyorlardı. Bu localar Masonluğa kabul olunmak iste- yen kadınların arzularını böy- lece tatmin etmiş oluyordu. A- dopsiyon Masonluğu kadınların muhabbetini Masonluğa celbet- mek ve Masonluğa karşı izhar etmekte oldukları husumet ve nefreti hiç olmazsa kırmak için ihdas edilmiş olduğu zannolu- nurdu. Bu kadınlar "bilcümle edyana mhsus mâbetler bize aç- taktır. Siyasî içtimalara kabul olunuyoruz. Akademiler ve fen mektepleri bizi davet ediyorlar. Yalnız Masonluk bize kapıları- nı kapıyor. O halde Masonlu- ğun talim ve terbiye tarzı iyi değildir. Muhtelif memleketler- de Masonluğa karşı dermeyan edilen şikâyetler haklıdır. Koca- larımızın ve akrabamızın Ma- sonluk bayrağı altına girmele- rini sevmemekte hakkımız var- dır" diye şikâyet ederlerdi.

Adopsiyon ritüeli dokuz dere- ceyi ihtiva eder. İlk hata Havva tarafından işlenilmiş olduğuna göre kadının her şeyden evvel şeref, iffet, ismet, edep, vekar ve tevazü gibi fezaili iktisab et- mesi ritüelde yazılıdır. Bir a- dopsiyon locasının muntazam olması için bir gran metr, bir gran metres, bir gran enspek- tör, bir hatibe, bir birinci ve bir ikinci enspketris, bir kâtip ve bir kâtime, bir teşrifatçı bi- rader ve bir teşrifatçı hemşire- den mürekkep olması lâzımdır.

Erkek localarında olduğu gi- bi kadın localarının kabul me- rasiminde mübtediye işaretler, kelimeler ve lemsler öğretilir. Statünün 10 uncu maddesinde: "Çırak ve refik dereceleri aynı celsede tevcih edilebilecektir. Fakat hiçbir kimse hangisinde kabul olunacağını anlamaksızın hic olmazsa üç locaya yardım etmedikçe üstadlığa kabul edil- miyecektir" denilmektedir. Sta- tünün 17 nci maddesine göre locaların emniyetine nezaret et- mek ve sofrâ işini görmek için hizmetçi kadınlar olacaktır. Bunlar mübtedi derecesine mec- canen kabul edileceklerdir. Bun- ların ketumiyet ve liyakatları görüldüğü takdirde refik dere- cesine terfi ederler. Fakat üs- tad derecesine çıkamazlar.

K adınları kabul eden Mason- luk Amerikada pek ziyade intişar etmiştir. Bunun meşei sureti katiyede bilinmiyor. Bu Masonluk adopsiyon masonluğu

şeklindedir. Bâzi Mason derece-leri (1850 senesinden evvel) Masonların pek yakın akrabasından sayılan Amerikalı kadınlara tevcih olunmuştur. Bu derecelere göre biraderler resmî mesainin hitamından sonra ailelerini locaya getirebilirlerdi ve bu suretle istirahat zamanlarını bir arada geçirmiş olurlardı.

1778 de Amerikada tesis edilip 1876 da teşkilâtı hitam bulmuş olan Etuval Dorvan tarikatı umumî büyük bir sapitrin idaresi altında çalışır. Bu tarikatın beş derecesi kadınlara, Mason anasına, dullara hemsire ve kızlarına tevcih edilir. Bu tarikatın vâsıl olmak istediği şerefli ve yüksek gaveler muhalefete maruz kalmamıştır. Fâzıl kadınlar vetistirmek suretiyle bu sistemin Simalî Amerikanın her tarafında nesir ve tamimine müsaait neticeler elde edilmistir. Ritin bütün merasiminde en sıkı bir ahlâk âliminin bile itirazını celbedecek bir nokta bulunamaz. bilâkis her şey samimî ve yolunda cereyan eder.

4 Nisan 1893 tarihinde Dr. George Martin birader ve zevcesi tarafından tesis olunan *Micote international* tarikatı kavda savandır. Bu tarikat kendi nrensinine göre erkek gibi vazife sahibi bulunan kadın, ailede ve cemiyette avnı hukuku hâiz olması lâzım geldiğinder kadını erkekle birlikte her derece locasına ve süprem kon-

seye tam bir müsavatla tekrar eder. Bu tarikat bir süprem konseyi ile hakikî beynelmilel şekil ve suretinde teşekkül etmiş bir müessesedir. 33 dereceyi ihtiva eder. Irk, felsefe, mezheb ve milliyet farkları gözetmeksizin her ahlâkı fâzıla sahibi erkekleri ve kadınları kabul eder ve herkesin ulûvhiyete inanıp inanmamakta serbest olduğunu teyid için umumî davetnamelerin altına beşeriyetin şan ve şerefine cümlesini "A la gloire de l'humanite" yazdığı gibi sâniî âzam kâinatın şanü celiline formülünü dahi kabul eder.

Bu beynelmilel muhtelit tarikat, bütün insanlar arasında hukuku beşerî, hürriyet müsavat ve uhuvveti ilân eder. Atölyenin çalıştığı derecede tanınan bütün Masonlar tarikatın mesaisinde hazır bulunabilirler. Muhtelit Fran Masonluk kendi muhitine mensup olmayan biraderlere karşı hiçbir sır taşımaz. Bu biraderlerden gizli tutacak ne bir sözü, ne de bir işi vardır. Kendi mesailerine iştirak edecek olan bu biraderlerin nurundan müstefid olmak ister. Bu muhtelit Mason tarikatı erkek Masonların kendi localarını muhtelit loca haline kalbetmek suretiyle bir sergüzeşte atılmalarını Masonluk için muvafık ihtiyat olamayacağını, çünkü erkek Mason locaları muhtelit loca olarak teşekkül etmemiş oldukları cihetle bu teşebbüsün muvaffakiyetsiz-

likle neticeleneceği kuvvetle muhtemel olduğu gibi, bu muvafakıyetsizliğin de Masonluğun geçen yıllardan ziyade kuvvetli olmak ihtiyacını hissettiği bir zamanda tarikati harabiye sürükleyebileceğini söyler ve bu sözleriyle vazifesini bi-hakkın müdrik olduğunu ispat eder.

Muhtelit Masonluk erkek masonlara rakip olmak fikriyle değil, bilâkis erkeklerinkinden bir farkı olmayan ve kadın kabul ve tekrisinde tatbik edilen konstitüsyonu ve umumî nizamlarıyla bir yardımcı olarak teşekkül etmiştir.

Fransa Gran Oryanına mensup bir masonun muhtelit bir locaya faal âza olup olamayacağı meselesi hayli zamandanberi Gran Oryan Konvuanında pek uzun münakaşalara sebep olmuştur. Fran Masonluğa kadın kabulü keyfiyeti her

sene bir adım ilerlemiştir. 1910 senesinde reylerine müracaat olunan Fransa localarının üçte biri müspet cevap verdiler. 1913 te meselenin tehiri için lâzım olan ekseriyet ancak birkaç rey ile temin edilebilmişti. Fransa Gran Oryanının bu hususa müteallik kont randevularını gözden geçirmek ve kadının localara kabulü lehinde ve aleyhinde olanları tanımak hakikî bir alâka uyandırır. Denilebilir ki, her departman bu hususta kararını verirken mahallî ahlâk ve âdatı nazarı dikkatten uzak tutmamıştır. Şimalî Fransa localarının kongresi kadının Fran Masonluğa kabulü lehinde katî fikir ve mütalâasını şartsız kayıtsız beyan etmiş ve Fransa Gran Oryanına mensup Masonlara muhtelit localara, bilhassa *Droit humain* localarına yalnız ziyaretçi olarak değil, fakat faal âza sıfatıyla irtimelelerine izin vermiştir. I. M. A.

Insanlık ancak sa'yile kaimdir ve ancak sa'yile kemale erer. Bizi de ıslah eden odur. Bizi kötülükten esirger, serbestiyi temin eder, müsavâtı öğretir, kardeşliğe doğru kemal sahibi kılar. Cemiyette her ferdin bir işi olmalı, kimse işsiz güçsüz durmamalıdır. En âdi bir işin dahi içtimal bir faydası vardır. Masonluk sa'yi tebcil ve erbabını tekrim eyler.

Masonluk bir nazariyyeyi kat'i olarak kabul etmez, sâliklerini hakikati aramakla mükellef tutar. Bu tekellüf için hiç bir istisna ve hiç bir müsamaha kabul etmez. Fikri zaif olanlara çalış çalış fikirlerini dinçleştirmelerini tavsiye ve telkin eder.

Mason çalışmaları

İnsanlığın mânevi birliğini kurmak gayesini güden masonluk âzasını, yekdiğerine faydalı olacak ve fikri sahada inkişafına tesir edecek çalışmalara teşvik eder. Hemen her mason bu yoldaki çalışmalarını mahfillerde arkadaşlarına anlatır. Bu çalışmalar kâh konferans halinde olur, kâh birer tez halinde yazılarak mahfillerde okunur. Mecmuamızda bu yolda yazılmış tezlerden hülâsalar yaparak sık sık neşretmek kararındayız. Bu nüshada bu tezlerden, asıllarına tamamen sadık kalarak, kısa bâzı parçalar intihap ediyoruz. Bu parçaların atlılarındaki inzalar, tez sahiplerininindir. Hülâsalar Necdet Ekrem kardeşimiz tarafından çıkarılmıştır.

İNSAN VAZİFELERİ

İnsanlar, arılar, karıncalar gibi toplu bir halde yaşadıklarından ve daima yekdiğeriyle münasebette bulduklarından ahengi umumiye muhafaza için cemiyetin yaptığı kavanin ve nizamata riayetle mükelleftirler. Bu vecibeyi insanlar sinni rüşde vusulünden, şura sahib olduğu zamandan itibaren âdeta bilirıza bu vezaifi kabul etmiş gibidirler. Sanki insanlar, ezelden böyle bir hilkat ile meftur imiş gibi, mâşerî bir mukadderata razı olarak dünyaya gelmişlerdir. Jean Jacques Rousseau'nun *Mukavelei İctimaiyesi* budur. Bu nazariyeye göre, cemiyet halinde yaşamaya mecbur olan insanlar heyeti umumiyenin tâyin edeceği bilûmum kavanin ve mükellefata riayetle muvazzafırlar.

Münevver, mütefekkir bir insan cemiyet içinde bazan başka

bir camiaya intisab ile yeni ve zaif tekabül eder. Bu teşekkül Masonluk gibi mukaddes bir meslek, bir dernek olabilir. İşte o vakit beşerin en âli vezaifi başlar. Ferd, cemiyet içinde böyle bir fazilet ve irfan ocağına girerek hem tekâmül edip ruhî necabetini yükseltmek, hem oradan alacağı feyz ve nur ile insanlığın dertlerine çaresiz olmak, maddî ve mânevî yardımda bulunmak heves ve aşkıyle yeni yeni vazifeler almıştır. İşte Masonluk camiasının gayesi budur. Oraya intisabdan sonra ferdin ahlâkı yükselir, şefkat ve merhamet hisleri incilir ve artar; düşkünlere, muhtacın yardıma koşmağa can atar; kendi hayat vezaifinde daha dürüst, daha şerefli bir kudret ve asalet iktisap ile, hayatın müphem ve karanlık işlerinden daima uzak kalır. Bu âli evsafı ihraz eyliyen muhitinde bir fazilet timsali olarak sevilen, hürmet edilen Mason artık ce-

miyetin mümtaz bir evlâdı olmuştur. Hayri Çavdar

MASONLUĞUN FELSEFESİ

Herhangi büyük bir işi muhakeme ederken acele hükümden sakınmalıdır. Yeni bir bilgiye vukuf kesbetmek için önce hazırlanma ve çalışmaya ihtiyaç vardır. Tabiatın güzelliklerini her canlı görür, fakat onun gizli renklerine, inceliklerine ancak bir ressam güzeliyle agâh olabilir. Canlı bir varlığın göze görünen veya görünmeyen açık ve mahrem taraflarını da şüphesiz herkesten iyi bir fizyoloji mütahassısı bilir ve anlar. Masonluk, sâlikleri üzerinde uzun bir riç mümarese ile tesis icra eder. Bu usul aynı zamanda eski devirlerin çeşitli felsefi mesleklerinin de usulüdür. Her Mason, Masonluk hakkında incelemeler yapmak, okumak, tarihî tettebbularda bulunmak mecburiyetindedir. İctimaî müesseseler durmadan işleyen insan akıl ve zekâsının vücudu getirdiği istihaleler arasında, harcanan emek ve gayretler faydalı ve bereketli yağmurlar halinde içtimaî hayata feyiz ve inçillâ vermektedir.

İnsan aklının bu daimî faaliyetini temsil etmek dünyaya yalnız bir tek müessese tasavvur ve icad edebilmiştir ki, o da *Farmasonluktur*. O bu husta yekta ve emsalsizdir.

Hiçbir müessese yoktur ki,

Masonluk gibi bir mezhep ve meslek ile kayıtlı olmaksızın tam istiklâl halinde bulunsun, her zaman ve her yerde çeşitli ferdi çalışmaları bir tek fon halinde birleştirip bunu yeni fikrin muzafferiyeti yolunda kullanabilsin.. İşte bu sebeplerdir ki, Masonluk bilcümle terakkiyatın sebatlı ve devamlı âmili olarak kalacaktır.

Sait Öncel

HAREKET DÜSTURU

İnsanın hemcinsine karşı vazifesi nedir istifsarı hizaşına aynen şöyle yazmıştım: "Hayat denilen sahne hikmetle ağlayarak gelip, ağlatarak gitmek nasibimiz olduğuna göre yekdigerimize karşı şefik olmak". Hiç durmadan akan zaman aradan uzun yıllar ölçüsüyle geçip gittiği halde o heyecanlı anından fikrimce sanih olan bu cevabı bugün de aynı sual karşısında kalsam aynen tekrar ederdim. Düşündüğümüz ve söylediğimiz her "iyiyi harekâtımızda tatbik etmemiz lâzımdır. Şerrin hayrı, belâhetin zekâyı, zulmun adaleti isbat eylemesi itibariyle hepsinin vücudu bir lüzuma müstenid.. Bütün mânevî kıymetlerin ve delâletlerin koyu karanlıklarından ilim, sai ve sebat ile elde etmek gerek.. Sai vorucu, sebat yıpratıcıdır. İlim ise cahili ürütücüdür. Yıkma kolay, yapmak güç, tahakküm tatlı, ferağat tatsız, gasb çabuk, iktisab ise ağır, menfaat getirici-

dir. Bereket versin ki öz varlığın nüvesinde mevcut ezeli ve ilâhî bir nağmenin tesiriyle ruhun daima hayra, nura, bir kelime ile gerçek güzelliğe âşik ve meczup bulunmaktadır. Masonluk sâliklerini bu ulvî gayeye teveccüh eden, onları ezeli ve ebedî ideal güneşi etrafında nevar bir manzume halinde toplamağa çalışan pek yüce bir tarik ve meslektir. Vazifesi ise: İnsanîyet camiasının bir hücre si sayılan bizzat kendi cirminde bir âlem olan ferdî varlığın her türlü kabayih ve mekayisinden imkânla son haddine kadar tensihe çalışmak olacağı bedihi görünür.

Cevdet Hıfzı Oşan

FİKRİN NURLU İZİ

Hüsnü niyet sahibi insanların baş başa vererek medeniyetimizin başında Damokles'in kılıcı gibi sallanan kriz anını önlemeleri lâzımdır. Manevî inkişafımızın tesiri beşerin yegâne kurtuluş yoludur. K. U. M. ını rehber alarak onun nurlu mevcudiyetinin izi üzerinden yürümemiz bir farzdır. Ef'al ve harekâtının ahlâkî mahiyeti, vazifelerinin en mütevazisinden en ulâsına kadar ifade göstereceği alâka ve anlayış, hissî müşküllerini halletmek younda göstereceği sabır ve basiret, Kulun, K. U. M. ının bir yardımcısı mertebesine erişip erişemediğinin mehenk taşını teşkil edecektir. İnsan oğlunun irşada,

teşvike, nasihata, teselliye, ümide ihtiyacı vardır. Müessir faydalı, ivazsız yardım ona ancak binlerce asırlardan beri lâ-yemutiyet içinde intikal eden duran mütekâmil ve mürşit beşer an'aneleri sayesinde gelebilir. Bu an'anelerin en başta gelen bekçileri, K. U. M. ı Mükemmeliyetine insan'ı yükseltmeğe gaye edinen Dinlerdir. Biz Masonlar, beşerin fikrî tekâmülünü hürafeden masun bir şekilde temin etmeğe yarayan bütün müesseselere inanır ve bu gayede var kuvvetimizle çalışırız.

Bir adese sathı üzerinde topladığı güneş hüzmelerini nasıl yakıcı bir nokta üzerinde temerküz ettiriyorsa, biz Masonlar da mesleğimizin mütenevvi vazifeleri arasında Fikrin nurlu İzi'nin idamesi vazifelerimizin en ulâ gagesini teşkil etmez mi? Kubbesi yer yüzünü saran gökler olan, inşasını yüklediğimiz Kardeşlik ve Hüsnüniyet Mabedi *Fikrin Lâyemutiyetinin* en sadık ve en sebatlı bekçisidir. Biz Masonlar bu hizmetimizle iftihar ederiz.

Sedat Abut

KILIÇ

Kılıç, bir haricinin Masonluğa dahil olduğu ve nur hayatına kavuştuğu anda ilk gördüğü bu parlak ve keskin alet zekâyı ve fikir kuvvetini temsil e-

der. İşte Mason yaşadığı müddetçe tıpkı bir kılıç gibi zekâ ve kabiliyetinin paslanmamasına bunları iyi mevzularda çalıştırmasına ve daima keskin ve parlak kullanmasına dikkat etmek zorundadır. Kılıç, hakikatle, hakkın müdafaasında lüzumlu olan mücadelenin remzi bir işarettir.

Yolumuzda yürürken serbest bir münakaşa imkânı, bir fikir hürriyeti mevcuttur. Yeter ki bu münakaşalarımızda samimî olalım, hakikati bulmak için konuşalım, bildiklerimiz ve öğrendiklerimizi yekdiğerimize duyurarak müfid olalım. Hülâsa: Ahlâk ve fazilet, fikrî tekâmül, kuvvetli bir ittifad, müşterek bir gayret mâbedimizin çatısı altında çalışırken daima bizimle beraber olsun. Masonluk, mesaisinde kudret ve tahammülü aşmıyacak hudutlar içinde gayret sarf etmeyi isteyen ve bunu iyi öğreten bir birliktir.

Nasıl meslekî tekâmülde çalışmak esas ise, insanlık hizmetinde çalışan Masonlarda terakki etmek ve fikir inkişafı için bilgilerini arttırmaya muhtaçtırlar, bu da evvelce yazılmış eserleri tetkik ile olur. Böylece gidilecek yol aydınlanır, zulmete adım atılamaz, meçhulât ile dolu olan önümüz yavaş yavaş açılarak bize görünmeye başlar. İşte bu, yapılarına ilâve ettikleri yeni taşlar, beşeriyete

hizmet yolunda birer kıymet teşkil edecektir.

Ziya Üstün

DEMOKRASİ

Demokrasi ve demokratik kelimeleri, hususî bir hükümet şeklinden başka bir şey ifade etmemekle beraber bilhassa bazı memleketlerde içtimâî ve ahlâkî bazı müşareket iktisab etmiştir. Demokratik sıfatı da, sade, dost ruhlu ve dahiyane tavırlı bir kimseyi ifade eder. Servet veya mevkii ne olursa olsun, kendisini sair kimselere faik addetmiyen ve kendisinden daha fakir veya daha az mütemayiz vatandaşları hem seviye telâkki eden ve bunu itiyad edinen, buna ihtimam gösteren bir adam demokratik bir zat addolunur. Bir hükümdarın (demokratik hükümdar) diye tavsif edildiği işitilmiş vakialardandır.

Demokrasi, hürriyet ve müsavatın bir mahsulü ve muhafızı diye telâkki olunur. Çok kıymetli olan bu nimetlerle münasebeti sayesinde okadar muhteremdir ki, âdeta her türlü tenkitler fevkinde görülür. Tarihi noktai nazarında hiç şüphe yoktur ki, demokrasi hürriyet ve müsavat yekdiğeriyle samimî surette bağlıdırlar.

Süleyman Sırrı Tümer

MASONLUK VE HAYIRKÂRLIK

Masonluğun esas prensipleri arasında hayirkârlık prensibi kayda lâyiktir. Masonluk bu prensibi mutlâk bir ketumiyet ile yerine getirir. Muhtarib kimseler her ne suretle olursa olsun farklı bir muameleye maruz kalmaksızın masonluğun feragatle yaptığı hizmetlerden her vakit müstefid olmuşlardır. Masonluk bedbahtların imdadına koşmaktan geri kalmamıştır. Bu geçen iki asırlık devre içinde masonluğun gördüğü şefkat perverane işler her türlü takdir ve sitayişin fevkindedir. Bütün localarda teberruatten ve her celsenin sonunda muntazaman verilen sadakalardan husule gelmiş sermayeler vardır ki hayır işleri bununla görülür. Mason dul ve yetimlerinin ihtiyaçları bu sermayelerle tatmin edilir. Bu localar biçarelerin âlâmını tahfif kaetile her sene kendi tahsisatları dahilinde muhtelif işler deruhte ederler.

Mütekabil yardım ve fukara perver cemiyetleri gibi müessesatı hayriye masonlar tarafından tesis veya teşvik edilmiştir. Masonluğa yeni dahil olan bir kimsenin ilk işi masonluğu ve

bunun mesaisine bağlılık göstermek olmalıdır. Bazı memleketlerde gran lojlar yaşlı masonlar dul ve yetimler için bakım evleri tesis etmişlerdir. Bir felâkete uğrayan birader ve hemşirelere yardım etmek üzere bir kısım gran lojlar tarafından mühim sermayeler teşkil olunmuştur. Bundan başka mühim miktarda iane suretile şurada, burada himayeden mahrum kalmış mason çocuklarının tahsil ve terbiyeleri ve hayır müesseselerinin tevsi ihmal edilmemiştir.

Harbde esir edilmiş biraderlere yardım etmek ve bunlardan kaybolanları aramak için muhtelif memleketlerde yardım büroları teşkil olunmuştur.

1902 senesinde İsviçrede tesis edilmiş olan Mason Münasebatı Beynelmilel Bürosu 1914 senesi Ağustosundan itibaren harbde musab olanlarla meşgul olmuştur. 1915 senesi Teşrinievveline kadar harbde izleri kaybedilen kimselerin taharri-sine çalışılmıştır. Münhasıran mason ailelerinin esir edilmiş oğullarıyla biraderlerinin yardımlarına koşmuştur.

Vehm-ü hayal seri-üzzevaldır. Ölümden sonra sizden kalacak şey, hatıranızdan ibarettir. Vaadlerinizi mukaddes biliniz, imkân varken ifada isticital ediniz. Çünkü bir gün gelecek, icrasına kadir olamayacaksınız.

Masonluk hakkında Yanlış bilgilerin doğruları

1 — Franmasonluk bidayet-te ihtiyatkârane tedbirler ittihazına mecbur olmuştur. Bugün ise bunlara ihtiyacı kalmamıştır. Engisizyon asrı yerine bugün hürriyet ve adalet devri kaim olmuştur. Franmasonluk gizli değildir. Başka cemiyetlerin nazarı dikkatten uzak tutmadıkları aynı esbab ve avamile binaen kapılarını umuma açmaz. Yeni âza kabulü keyfiyeti başka cemiyetlerde olduğu gibi müteyakkız davranmağı icab ettirir. Lojların çalıştığı mahal ile âzası ve hattâ nizamları franmasonluğa mensub olmayan kimselere meçhul değildir. Franmasonluğun esrarengiz toplantılar yaparak gayri lâyük hareketlerde bulunan gizli bir cemiyet olduğu hakkındaki fikri neşir ve tamime çalışanlar kendi husemasıdır. Akli başında olan kimseler bu budalaca sözlere hiç te kıymet vermezler. Modern franmasonluğun hiç bir sırrı yoktur. Masonluk en ziyade kendi aile menfaatlerine ehemmiyet verir. Bir aile ocağının âzası içlerinde olan biteni harice nakletmekten nasıl memnu iseler masonluk dahi ketumiyetin hayırlı insanlara yakışan bir fazilet olduğunu saliklelerine tamim eyler.

2 — Filhakika masonluğu dinî cemaate benzeten kimseler vardır. Roma'da katolikler masonların şeytana taabüt ettiklerini ve şeytanla gizli münasebette bulduklarını iddia edip durmuşlardır. 1723 te tesis olunan modern masonluğun kabul ettiği ve bütün mason guruplarının sadık kaldıkları prensibe göre franmasonluğun esasatı insanların her birinin şahsî fikirlerine ve muhtelif görüş tarzlarına dokunmaksızın mutabık kaldıkları dinden başka bir dinî kabule masonları icbar etmez. Bu din de bilcümle edyanın temelini teşkil eden ahlâk kanunundan başka bir şey değildir. Cemiyette mevkileri ve kanaatleri ne olursa olsun masonlardan matlub olan faziletkâr, şerefli, sadık ve afif insan olmalarıdır. Bu suretle franmasonluk, hür ve hüsnü sit sahibi insanlar için içtima noktası ve bu insanlar arasında dostluk münasebatı tesisine bir vasıta oluyor demektir. Bunsuz insanlar birbirlerine yabancı kalırlar. Asrı hazır kurtuluş ve istiklâlê doğru gidiyor. Muasır cemiyetin insanları bizzat kendilerinin tesis etmiş oldukları otoriteler önünde eğilmek istemiyorlar,

kendi ellerile yaptıkları putlara secdeyi reddediyorlar. Çünkü masonların edindikleri fikre göre korku ve teslimiyet, hakikî hissiyatı diniye cümlesinden değildir. Masonlar muti bir konuyu hakikî dindarlığa mücessem bir misal olarak kabul etmezler. Masonlar nazarında din, haricî eşkâl ve merasimin bir araya toplanmasından ibaret değildir. Din, hisse ve kalbe talluk eder bir iştir. Din, doğmalara körkörüne inanmak olmayıp fikir ve ruhu maddî ve basit hakikatlerin fevkine çıkaran bir vasıtaadır. Öyle olduğuna göre "Franmasonluk dinî bir cemaattir" denilemez.

3 — Bu ifadenin mahzû hakikat olduğuna en bariz delil birbirine çok zıd dinî ve siyasî efkâr taşıyan insanların localarda bir arada çalışmalarıdır. Mesleklerinde yakın hasıl etmiş isbatıyon, İncile mutekit Hıristiyanlar, gerçekten ihtilâlciler, büyük devletlerin mutlak hükümdarları localarda birleşirler. Eğer localarda dinî, yahut siyasî münakaşalara müsaade edilmiş olsaydı masonluğun hikmeti vücudu kalmazdı. Gittikçe büyüyen mesud bir inkişaf içinde iki asır yaşayamazdı. Masonluk her samimî kanaatin itibar ve riayete lâayık olduğunu talim etmekle beraber bütün âzasını şahsî kanaatlerin de serbest bırakır. Bu alemde dinî ve siyasî münazaralardan,

mücadelelerden başka tetkik ve tettebbua lâayık çok mühim meseleler vardır ki franmasonlar bu meseleler üzerinde mübahase ve münakaşayı her şeye tercih ederler.

4 — Franmasonluğun hususî masıdır ki bu cemiyet mensubları her türlü yardım ve himayeyi kardeşlerinden esirgememekle mükellef oldukları fikrini neşir ve tamimden geri kalmamışlardır. Bundan başka masonlar her fırsatta yardımı kendilerine hasretmek için ah-tetmiş oldukları iddia olunur. Filvaki, kardeşler arasında -başka cemiyetlerde görüldüğü üzere muhabbet ve sadakat caridir. Fakat masonun vasfı yalnız bu mudur? Masonun ilk vazifesi müşkil anlar geçirmekte olan kardeşinin yardımına koşmağı öğrenmeden evvel iyi bir baba, hakikatli bir hemşehri, müşfik bir oğul, doğru ve merd bir insan olmağı çalışmaktır. Kardeşine yapacağı bu yardım, muzaheret münhasıran kendi salikleriyle meşgul olmağı istihdaf etmiyen, fakat umumiyetle beşer saadetine mütevec-cih bulunan masonluğun icraatı sırasında gösterilemez. Kendilerine maddî menafi ve saire celbi ümidile franmasonluğı dahil olan kimseler aldanmışlardır. Çünkü cemiyet her şeyden evvel feragat ve hülûsu niyet ister. Bir mason masonluktan aldığından daha fazlasını masonluğı borçludur.

5 — Masonluğun ümuru hayriye ve içtimaiye ile fi'len iştigal etmekte olduğu izahtan müstagnidir. Müteaddid müesseselerin lojlar ve gran lojlar tarafından tesis ve idame edilmiş oldukları herkesçe malûmdur. Beşeriyetin fikri ve ahlâkî inkişafına mani olan fakr ve sefaleti azaltmağa çalışmak mason prensiplerinden pek tabii olarak doğmuş bir vazifedir. İnsanlığa yakısan faaliyetin bu cephesi pek büyük ve neticelerinin idraki o nisbette kolay olan bir sa'yi icab ettirmektedir. Günüük gıdanın tedariki için lâ-

zım olan mütemadî ve zihni meşagil insanı öyle bir esarete sokar ki bu vaziyet içinde çırpınan insan maneviyatını yükseltmeğe, nevakısını ikmale yetişemez. Ohalde masonluk her türlü insanîyet perverane ümuru teemmül etmelidir. Şu kadar ki teemmül keyfiyeti masonluğun en mühim prensiblerinden biri olabilir. Hasılı, gazez ve husumet yerine kardeşlik sevgisi, şikak ve tefrika yerine müsamaha kaim olduğu zamandır ki insanların mukadderatını ıslâha matuf teşkilâta ihtiyaç azalacaktır.

H iç bir müessese yoktur ki Masonluk gibi hiç bir mezheb ve meslek ile mukayyet olmaksızın tam istiklâl halinde bulunsun ve her zaman ve mekânda muhtelif ve mütenevvi mesai'i ferdiyyeyi bir tek kavvet halinde birleştirip bunu yeni fikrin muzafferiyeti yolunda kullanabilsin. Bu suretledir ki, Masonluk muhtelif tecelliyatı arasında daima aynı esas ve mahiyeti muhafaza edip terakkiyatın sebatkâr âmili olmuştur.

Masonluk, asırlardan beri şöhet ve itibar görmüş olan ne kadar belli başlı meslek ve müesseseler varsa hepsinin tedkik ve taharriyatından istifade etmiştir ve etmektedir. Masonluk aklı beşer için keşfolunacak bir tek hakikat kaldıkça vazifesini henüz ikmal etmemiş olacağı için taharriyat ve tettebbuatına nihayete kadar devam edecektir.

Meşhur bir eser ilk bakışta ekseriya tasavvurdan aşağı görünür. Bir âbidenin bedîf kıymetini lâyıkıyla koruyabilmek için inceden inceye tedkik etmek, plânını teferruatıyla nazara almak, eb'at ve eczasındaki tenasüblere infazı nazar edebilmek ve sonra emsaliyle mukayese etmek lâzımdır. Bir nadire-i san'attaki nefasetin sırrı, ancak böyle ciddi tettebbuatın sonra münkeşif olur. Şöhreti asırlardan beri Kâinatı dolduran Masonluk, âbide-i muhteşemesi önünde, onu tedkik etmeden hüküm verirseniz, aldanmanızdan tabii ne olabilir?

Mason Āleminden Haberler

DÜNYADA NE KADAR MASON VAR?

Dünyada ne kadar Mason bulunduğu hakkındaki malumat ancak İkinci Cihan Harbinden evveline ait istatistiklerden elde edilmektedir. 932 de neşredilen bir istatistiğe göre dünyada mevcut Mason miktarı dört buçuk milyon kadardır. Bu miktar kıta itibariyle şöyle dağılmaktadır: Amerikada 3,575,000, Avrupada 670,000, Avustralyada 200,000 Asyada 5,000, Afrikada 5,000. Avrupanın en çok mason bulunduğu memleketi İngilteredir, buradaki miktar 350,000 kişidir. Amerikadaki Mason kesafetine 3.280.000 rakamıyla U. S. A. maliktir. Avrupada İngiltereden sonra takriben elliser bin masonla Fransa, İrlâda ve İskoçya gelmektedir. Yine Harbden evvelki istatistiklere nazaran Türkiyedeki Mason sayısı iki bin kadardır.

SON SENELER ZARFINDA KURULAN MASON MAHFİLLERİ

Memleketin geçirdiği siyasi birtakım zaruretler dolayisiyle faaliyetini bir müddet tatil etmiş bulunan Türkiye Mason *Derneğinin İdeal, Kültür ve Ülke* isimli üç mahfili yeniden faaliyete başlamış ve görülen ihtiyaç üzerine 1948 senesinde İstanbulda (*Kardeşlik, Hürriyet, Sevgi, Atlas*), İzmirde (*İzmir*), Ankarada (*Uyanış*) kolları; 1949 da Ankarada (*Doğuş*),

1950 senesinde İstanbulda (*Müsavat*), Ankarada (*Yükseliş*), İzmirde de (*Nur*) mahfilleri açılmış ve mutad fikri ve kültürel çalışmalarına gittikçe gelişen bir tempo ve muvaffakiyetle devam etmiştir.

Son üç sene zarfında kurulan yüksek mahfilleri de aşağıda gösteriyoruz:

İstanbulda	Birlik tekemmül	948
„	Dirlik	948
Ankarada	Ankara Ha. Şa.	948
İzmirde	Daime ileri tekemmül	949
İzmirde	İzmir Ha. Şa.	949
Ankarada	Kurtuluş tekemmül	950

KORE'DE ÖLEN GENERAL WALTON WALKER BİR MASONDU

Masonluk harbleri sevmez. Masonluk bir sulh, iyilik hayır ve şefkat müessesesidir. Fakat harb olunca da, her Mason vazifesini yapmakla mükelleftir. Vatani emrettiği zaman onun emir ve hizmetindedir. Cephede şahadet mertebesine kavuşan Faik Paşa imanlı bir Masondu. İşte Korede müthiş şartlar altında kudurgan bir düşmanla çarpışan Sekizinci Ordunun bu cephede bir cib kazası neticesinde ebediyete göçen komutanı General Walton Walker bir masondu.

Hâtırası önünde hürmetle eğiliriz.

